

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Ковтун Михайло Михайлович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
Депозитна політика банку
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента 4 курсу Ковтун М. М.

групи БС-71а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Ковтун М. М.

Керівник: асистент, к.е.н. _____

Малиш Д. О.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему: «ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ»
студента Ковтуна Михайла Михайловича

Актуальність теми кваліфікаційної бакалаврської роботи. Важливу роль у ефективності діяльності будь-якої фінансово-кредитної установи відіграє можливість постійного пошуку нових клієнтів та максимально якісного задоволення потреб існуючих. При цьому, формування ресурсної бази банків, що проводиться за рахунок вкладень фізичних та юридичних осіб є одним із основних аспектів забезпечення функціонування установи. Також, вкладенні кошти виконують функцію перерозподілу грошових ресурсів банківською системою, та стимулювання розвитку окремих секторів економіки. Зважаючи на це, необхідним є розвиток депозитних відносин системи банк-клієнт задля забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківської установи на ринку. Актуальність теми пояснюється необхідністю здійснення управління депозитною політикою банку в умовах нестабільності економіки країни.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин, пов'язаних із здійсненням ефективного управління депозитною політикою банку в сучасних умовах.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади системи управління депозитною політикою.

Ключові слова: депозитна політика банку, депозитні операції, банківська система.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 39 сторінках, з яких список використаних джерел із 39 найменувань. Робота містить 4 таблиці, 11 рисунків, а також 5 додатків.

Рік захисту роботи – 2021 рік.

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Д.е.н., професор

_____ Л. Л. Гриценко

“__” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

студента 4 курсу групи БС-71а

Ковтуна Михайла Михайловича

1. Тема роботи: «Депозитна політика банку». Затверджена наказом по СумДУ № 0191-VI від 19 квітня 2021 року.
2. Строк подання студентом закінченої роботи “__” _____ 2021 року
3. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження засад формування депозитної політики банку та розробка науково-практичних основ управління її елементів на рівні установи.
4. Об’єкт дослідження – система економічних відносин, пов’язаних із здійсненням ефективного управління депозитною політикою банку в сучасних умовах.
5. Предметом дослідження теоретичні та практичні засади системи управління депозитною політикою.
6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах звітно-аналітичних даних Національного банку України та офіційної звітності ПАТ КБ «Приватбанк».
7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові

та зміст завдань для виконання поставленої мети

№ п/п	Назва розділу	Термін подання
1	Теоретичні та організаційні основи депозитної політики комерційного банку	
2	Аналіз та удосконалення депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»	

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

- дослідити економічну сутність та значення депозитної політики банку;
- розглянути механізм формування та реалізації ефективної депозитної політики банківською установою;
- здійснити аналіз загальної характеристики та фінансово-економічного стану ПАТ КБ «ПриватБанк»;
- здійснити аналіз депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»;
- визначити перспективні напрями удосконалення депозитної політики АТ КБ «Приватбанк».

8. Консультації по роботі:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Малиш Д. О., асистент		
II	Малиш Д. О., асистент		

9. Дата видачі завдання: “ ___ ” _____ 2021 року

Керівник кваліфікаційної роботи _____

Д. О. Малиш

Завдання до виконання одержав _____

М. М. Ковтун

ЗМІСТ

Вступ	6
1 Теоретичні та організаційні основи депозитної політики комерційного банку	8
1.1 Економічна сутність та значення депозитної політики банку	8
1.2 Механізм формування та реалізації ефективної депозитної політики банківською установою	13
2 Аналіз та удосконалення депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»	24
2.1 Загальна характеристика та фінансово-економічний стан ПАТ КБ «ПриватБанк».....	24
2.2 Аналіз депозитної політики АТ КБ «Приватбанк»	29
2.3 Перспективні напрями удосконалення депозитної політики АТ КБ «Приватбанк»	36
Висновки	42
Список використаних джерел	44
Додаток А Класифікація банківських депозитів	48
Додаток Б Підходи до визначення сутності поняття «Депозитна політика банку»	49
Додаток В Класифікація відсоткових ставок	51
Додаток Г Звітність ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2020 рр.	52
Додаток Д Процентні ставки по депозитам та кредитам для фізичних осіб ПАТ КБ «Приватбанк»	56

ВСТУП

Важливу роль у ефективності діяльності будь-якої фінансово-кредитної установи відіграє можливість постійного пошуку нових клієнтів та максимально якісного задоволення потреб існуючих. При цьому, формування ресурсної бази банків, що проводиться за рахунок вкладень фізичних та юридичних осіб є одним із основних аспектів забезпечення функціонування установи. Також, вкладенні кошти виконують функцію перерозподілу грошових ресурсів банківською системою, та стимулювання розвитку окремих секторів економіки. Зважаючи на це, необхідним є розвиток депозитних відносин системи банк-клієнт задля забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківської установи на ринку. Актуальність теми пояснюється необхідністю здійснення управління депозитною політикою банку в умовах нестабільності економіки країни.

Комплексні теоретичні розробки щодо ефективної депозитної політики майже відсутні, а увага науковців, зазвичай, зосереджується на загальних питаннях банківського менеджменту, або банку, як цілісної одиниці. Саме тому, виникає необхідність дослідження депозитної політики банку.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження засад формування депозитної політики банку та розробка науково-практичних основ управління її елементів на рівні установи.

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи бакалавра:

- дослідити економічну сутність та значення депозитної політики банку;
- розглянути механізм формування та реалізації ефективної депозитної політики банківською установою;
- здійснити аналіз загальної характеристики та фінансово-економічного стану ПАТ КБ «ПриватБанк»;
- здійснити аналіз депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»;

- визначити перспективні напрями удосконалення депозитної політики АТ КБ «Приватбанк».

Об'єктом дослідження є система економічних відносин, пов'язаних із здійсненням ефективного управління депозитною політикою банку в сучасних умовах.

Предметом дослідження – теоретичні та практичні засади системи управління депозитною політикою.

У процесі написання роботи було використано такі загальнонаукові методи як: аналіз (аналіз показників фінансово-економічного станку банку, депозитів, тощо), синтез, індукція (вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на осідання депозитів), аналогія, абстрагування (виключення впливу деяких факторів).

При виконанні кваліфікаційної бакалаврської роботи використовувалися: нормативні та законодавчі акти, статистична інформація НБУ, інструкції та положення НБУ, монографії, статті, публікації українських та зарубіжних науковців, матеріали науково-практичних конференцій.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Економічна сутність та значення депозитної політики банку

Реалізація основної функції банку, що полягає в перерозподіл ресурсів можлива, якщо банк залучає ресурси в обсягах, що відповідають його інтересам. У сучасних умовах обмеженості доступу вітчизняних банків на ринки фінансових ресурсів насамперед закордонні, залучення на внутрішньому ринку є дуже актуальним завданням. Основним критерієм визнання банку з боку інших суб'єктів фінансового ринку є здатність банку залучати депозити. Для здійснення депозитних операцій кожен комерційний банк розробляє власну депозитну політику.

Ефективну діяльність банку не можна забезпечити без достатньої та раціонально структурованої ресурсної бази, завдяки якій він виконує активні операції. Але це є можливим при ретельно розробленій і економічно обґрунтованій депозитної політики. Банк при організації депозитної політики повинен керуватися своїми стратегічними і оперативними цілями, враховувати кон'юнктуру ринку, інтереси і вимоги своїх клієнтів. Взаємовигідні відносини клієнтів і кредитної організації – гарантія успіху реалізації депозитної політики.

Банківську депозитну політику слід розглядати з двох сторін. З одного боку, це дії, основним напрямком яких є збільшення ліквідних коштів, з іншого – це банківська діяльність, спрямована на залучення коштів. Банки залучають пошти переважно через банківські депозити – це грошова сума, що передається кредитній установі юридичною або фізичною особою з метою отримання доходу у вигляді відсотків, що утворюються в результаті проведення операцій фінансового характеру [3]. На сьогоднішній день банківський вклад є одним з найбільш популярних фінансових інструментів у зв'язку з його легкістю у використанні.

У таблиці А.1 представлена класифікаційна банківських депозитів [31].

Для розкриття теоретичних аспектів обраної теми необхідно здійснити аналіз наявної в науковій літературі інтерпретації поняття «депозитна політика банку». У таблиці Б.1 представлені найбільш поширені дефініції терміну «депозитна політика банку».

Визначення поняття ДПБ знаходимо у багатьох вчених-економістів, при цьому всі вони по-різному підходять до його розуміння. У ході аналізу вдалося виокремити три підходи щодо сутності «депозитна політика банку» (рис. 1.1).

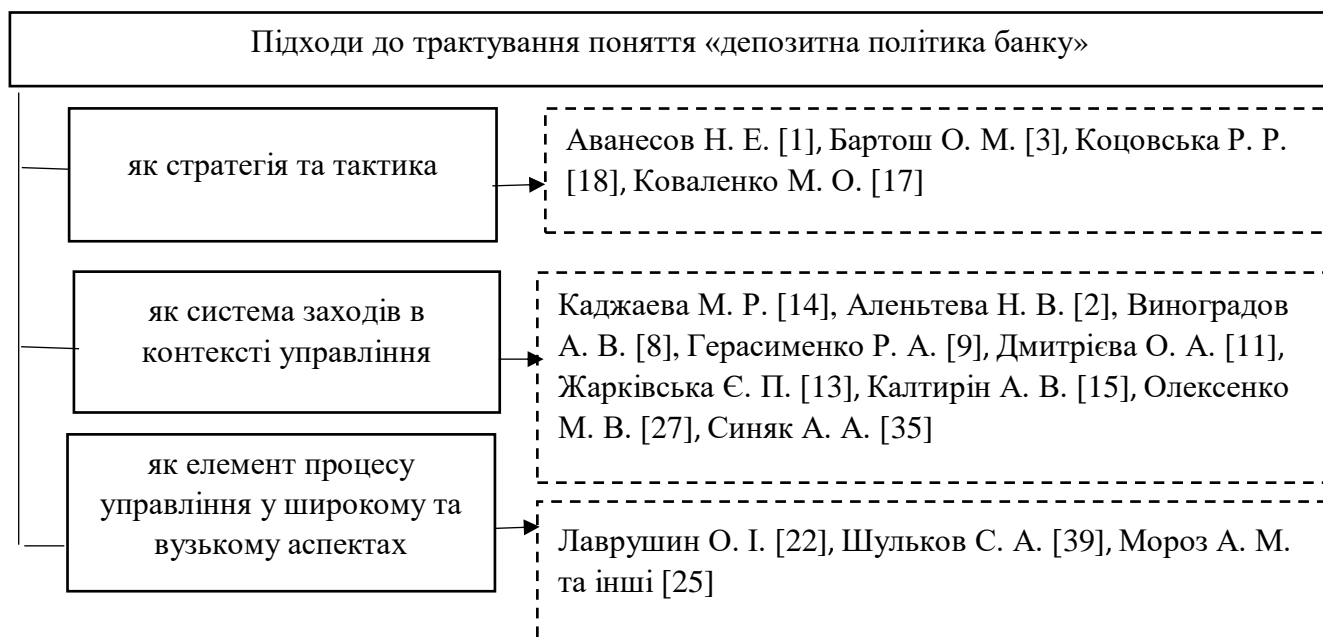

Рисунок 1.1 – Підходи до розуміння сутності поняття «депозитна політика банку» [складено автором]

Аналіз наявних трактувань ДПБ дає можна виділити три основних підходи до його трактування. Відповідно до першого, викладеного в роботах Аванесова Н. Е. [1], Бартоша О. М. [3], Коцовської Р. Р. [18], Коваленко М. О. [17] депозитна політика розглядається як стратегія та тактика по ефективному управлінню процесом залучення банківських ресурсів. При цьому вони не показуючи чіткого взаємозв'язку з політикою їх розміщення. Крім того, нова депозитна політика передбачає розробку регламентів з організації депозитних операцій, постановку завдань в сфері залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб, принципи

здійснення депозитних операцій, поєднання методів залучення і розміщення грошових коштів, досягнення ефективної комбінації ресурсів.

Другий підхід, на думку Аленьтева Н. В. [2], Каджаева М. Р. [14], Виноградов А. В. [8], Герасименко Р. А. [9], Дмитрієва О. А. [11], Жарківська Є. П. [13], Калтирін А. В. [15], Олексенко М. В. [27], Синяк А. А. [35], полягає в розгляді ДПБ як системи заходів щодо залученню коштів вкладників на депозити і ефективному управлінню процесом залучення. Автори вказує на організаційну складову депозитної політики в процесі формування банківських ресурсів, відображають форми, завдання, конкретні заходи щодо залучення ресурсів. Каджаева М. Р. [14] і Аленьтева Н. В. [2] більш конкретно, ніж інші автори, виділяють, які джерела регулює депозитна політика. Крім того, автори вказують на те, що нова депозитна політика повинна спиратися на вигідність залучення цих коштів. Цей підхід є найбільш розповсюдженим.

Третього підходу дотримуються Лаврушин О. І. [22], Шульков С. А. [39], Мороз А. М. та інші [25] розглядаючи ДПБ як елемент процесу управління у широкому та вузькому аспектах. Вважаємо, що такий підхід є більш правильним, оскільки робиться акцент не тільки на ефективності використання депозитів в банківській діяльності, а також виділяє і організаційну характеристику депозитної політики серед елементів загальної політики банку.

Виходячи з вищевикладеного, депозитна політика повинна розглядатися як:

- невід’ємний елемент банківської політики в цілому, з урахуванням впливу і взаємозумовленості її елементів;
- елемент управління депозитними ресурсами, яке включає: планування депозитних операцій – розробку депозитної політики банку (в т.ч. визначення її принципів, цілей, завдань) та інших внутрішньобанківських документів, що регламентують депозитні операції; організацію і регулювання діяльності по залученню депозитних ресурсів (використання певних методів і засобів для досягнення цілей депозитної політики); аналіз депозитного портфеля банку; контроль над здійсненням депозитних операцій і станом депозитної бази; детально пророблена програма дій банку, що включає такі елементи, як: стратегія банку з

розробки основних напрямків депозитних операцій; тактика банку щодо формування депозитної бази;

- контроль за реалізацією депозитної політики.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок, що визначення депозитної політики має включати наступні елементи:

- цільові установки і завдання депозитної політики, виконання яких сприяє поліпшенню кількісних і якісних показників діяльності комерційного банку і, як наслідок, його розвитку;

- сукупність методів і засобів досягнення цілей депозитної політики;

- управління депозитними ресурсами для забезпечення прийняттого рівня рентабельності і ліквідності банку.

Таким чином, можна дати наступне визначення поняттю «депозитна політика банку» є невід’ємним елементом банківської політики і являє собою сукупність послідовно пов’язаних дій по залученню коштів клієнтів в банки на умовах повернення і платності; методів і способів її реалізації, що дозволяє забезпечити ефективне управління депозитами з метою досягнення прийняттого рівня рентабельності і ліквідності банку.

Банки розробляють депозитну політику насамперед тому, що вона дозволяє регулювати, управляти, раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами по залученню грошових коштів в депозити.

Депозитної політики, єдиної, однакової для всіх комерційних банків, не існує, оскільки кожен конкретний банк унікальний і знаходиться під впливом тільки йому притаманною комбінації економічних, політичних і соціальних факторів, що визначають його розвиток.

Кожен банк формує і реалізує свою депозитну політику індивідуально, держава в особі відповідних органів може лише побічно впливати на фінансовий інститут. Проте, можна виділити ряд зовнішніх (екзогенних) і внутрішніх (ендогенних) факторів, що впливають на формування і реалізацію депозитної політики банку.

Сукупність факторів, що обумовлюють депозитну політику комерційного банку, представлено на рисунку 1.2.

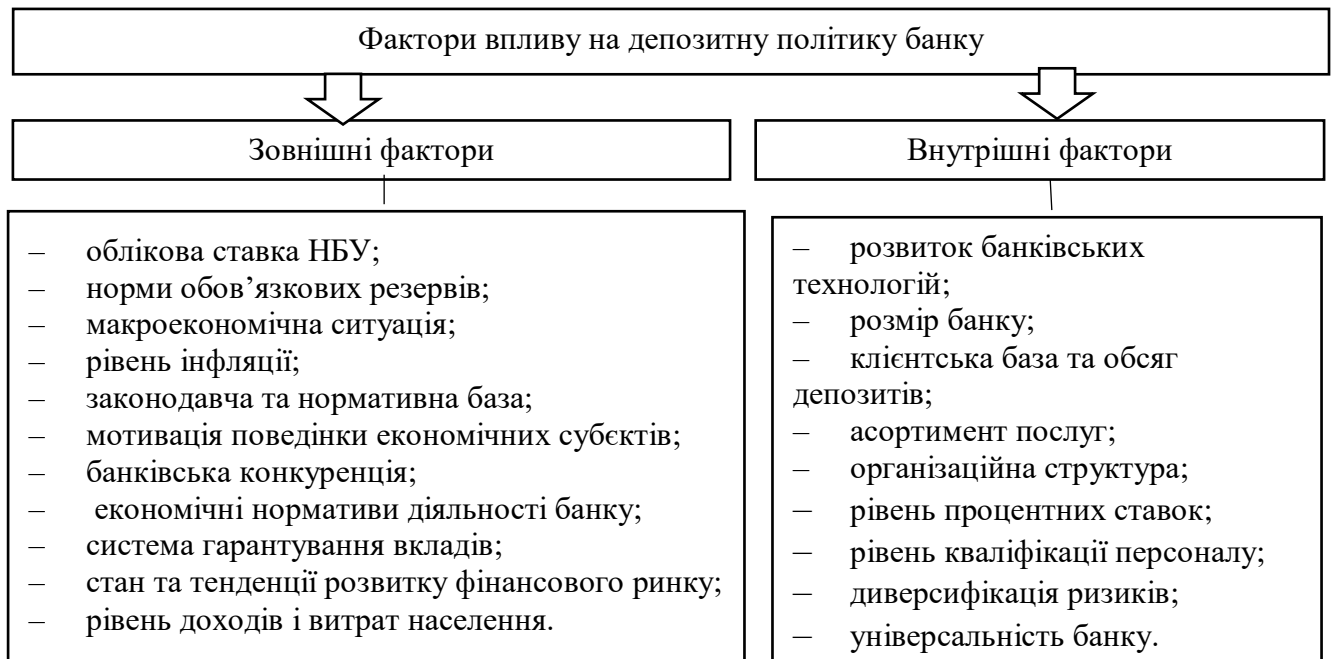

Рисунок 1.2 – Фактори впливу на формування та реалізації ДПБ [36]

Екзогенні фактори є незалежними для кредитної організації, що не піддаються впливу з боку комерційного банку і визначають для нього зовнішні ризики діяльності в частині залучення коштів.

Ендогенні фактори повністю знаходяться під контролем комерційного банку та рівень їх впливу буде залежати від прийнятих стратегічних рішень і тактики їх реалізації.

Тому при побудові оптимальної депозитної політики комерційного банку слід враховувати різні чинники, що її визначають. Поряд з факторами, що безпосередньо впливають на діяльність комерційного банку, необхідно враховувати його конкурентні позиції, частку банку на ринку депозитів і ін.

Аналіз вищеназваних чинників дозволяє комерційному банку оцінити свої конкурентні позиції і визначити місце операцій з залученню депозитів в корпоративної стратегії банку, а також позиціонувати банк на ринку депозитів.

У розділі визначено роль депозитної політики у діяльності банківської установи, представлено класифікацію банківських депозитів, здійснено аналіз наявних наукових підходів щодо визначення поняття «депозитна політика банку». З'ясовано, що ДПБ варто розглядати за трьома підходами: як стратегію та тактику, як систему заходів та як елемент процесу управління. Сформовано авторське визначення поняття «депозитна політика банку» як невід'ємного елементу банківської політики, що являє собою сукупність послідовно пов'язаних дій по залученню коштів клієнтів в банки на умовах повернення і платності; методів і способів її реалізації, що дозволяє забезпечити ефективне управління депозитами з метою досягнення прийняттого рівня рентабельності і ліквідності банку. Систематизовано екзогенні та ендогенні чинники, що впливають на формування та реалізацію депозитної політики комерційного банку.

1.2 Механізм формування та реалізації ефективної депозитної політики банківською установою

Успішний розвиток і ефективне функціонування банку неможливо забезпечити без детально відпрацьованої та економічно обґрунтованої депозитної політики, яка буде враховувати особливості діяльності кредитної організації та її клієнтів. Для залучення ресурсів комерційним банкам необхідно розробити стратегію депозитної політики, спираючись на завдання і цілі банку, які закріплені в статуті, для отримання максимального прибутку і необхідності збереження банківської ліквідності.

Розробка депозитної політики починається з визначення її елементів. Тому депозитна політика розглянута комплексно як сукупність утворюючих її елементів, яка включає в себе наступні основні блоки: методологічний блок; функціональний блок; інструментальний блок та інституційний блок (рис. 1.3).

Методологічний блок включає: основні принципи депозитної політики, об'єкти депозитної політики, цілі і завдання, виконання яких сприяє поліпшенню кількісних і якісних показників діяльності комерційного банку і, як наслідок, його розвитку.

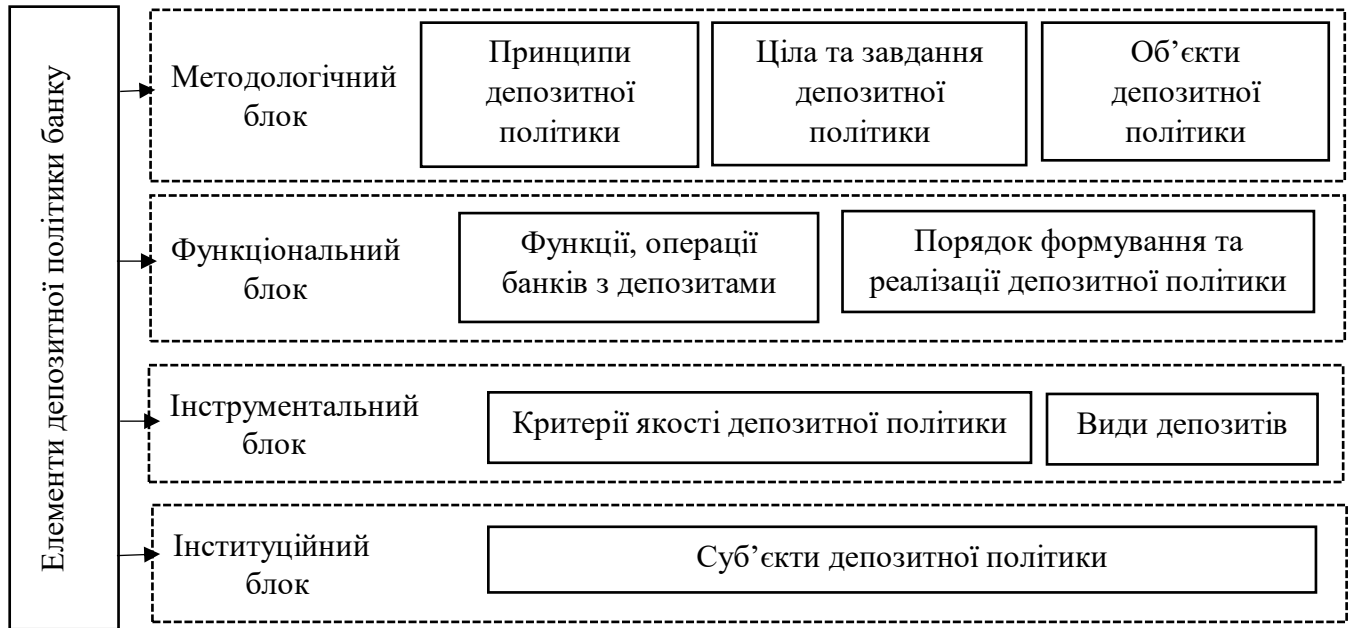

Рисунок 1.3 – Елементи депозитної політики банку [6]

Ефективною і оптимальною депозитна політика може бути лише в тому випадку, якщо вона побудована з урахуванням певних принципів її формування. Залежно від конкретного етапу формування депозитної політики використовуються певна група принципів - загальні і специфічні (рис. 1.4).

Загальні принципи депозитної політики єдині як для державної грошово-кредитної політики, яка проводиться на макроекономічному рівні, так і для політики на рівні кожного конкретного комерційного банку.

До специфічних принципів належать внутрішньобанківські принципи, пов'язані з витратами, безпекою, надійністю, оскільки банк, здійснюючи залучення коштів, намагається їх розмістити і отримати дохід не за всяку ціну, а з урахуванням ринку, на якому він здійснює свою діяльність [38].

Вплив кожного принципу залежить від розміру банку, кваліфікації його персоналу і собівартості послуг, які їм надаються. Здатність банку залучати депозити для вирішення своїх завдань є одним з основних критеріїв визнання банку з боку інших учасників ринку [36].

Об'єктами депозитної політики є депозитні операції, включаючи вклади та інші пасивні операції комерційних банків. До інших пасивних операціях відносяться: внески до статутного фонду банку; отримання прибутку банком, а також формування або збільшення фондів, утворених банком в ході його діяльності; недепозитні операції (отримання ресурсів від центрального банку і на грошових ринках).

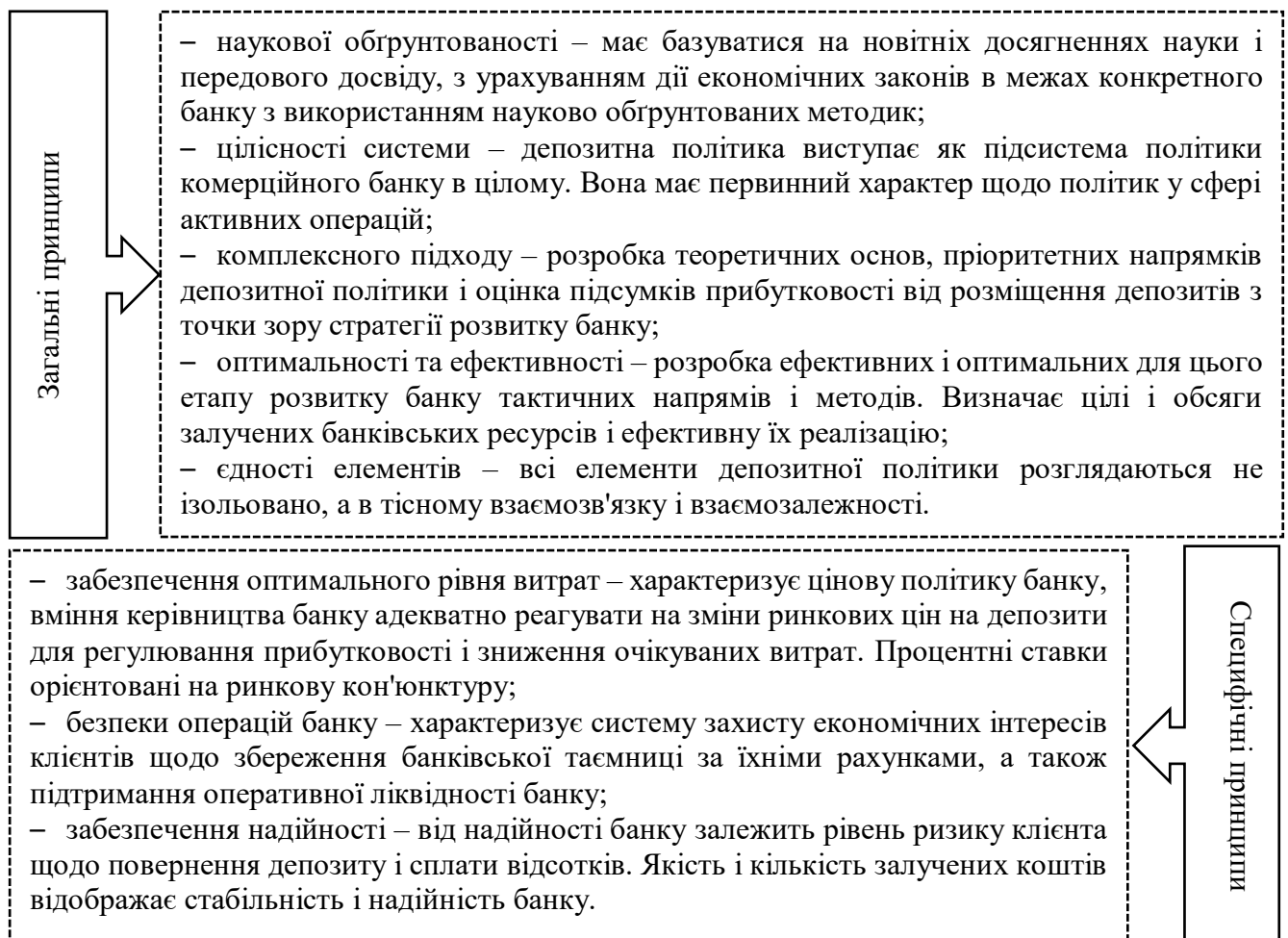

Рисунок 1.4 – Принципи формування депозитної політики банку [36]

Наступним елементом депозитної політики є її цілі і завдання. При розгляді депозитної політики банку, як елемента банківської політики, слід враховувати, що цілі депозитної політики повинні відповідати загальним стратегічним цілям банку та його банківської політики.

Метою депозитної політики банку є залучення банком грошових коштів в достатньому обсязі і з мінімальними витратами, а також забезпечення такої комбінації ресурсів, яка створить умови для ефективного (з точки зору ліквідності, надійності і прибутковості) розміщення залучених коштів.

Достатній обсяг залучених коштів ґрунтується на базових документах банку в сфері розміщення ресурсів, оскільки депозитна політика перебуває у взаємозв'язку з його кредитною та інвестиційною політикою. Депозитні ресурси зумовлюють можливість отримання максимального прибутку тільки при їх ефективному розміщенні. Найбільша ефективність розміщення залучених коштів може бути досягнута за умови знання і об'єктивної оцінки ринку, на якому здійснюється банківська діяльність і використовуються фінансові інструменти, необхідного співвідношення дохідності та ризику, формування прийняттого резерву ліквідності, збалансованості активів і пасивів за строками, сумами та процентними ставками.

Відповідно до мети депозитної політики комерційного банку можуть бути поставлені такі завдання:

- отримання прибутку в процесі проведення депозитних операцій або створення умов для отримання прибутку в майбутньому;
- залучення в депозити необхідного обсягу ресурсів, диверсифікованих за сумами та строками, категоріям вкладників;
- залучення депозитів з мінімальними витратами для банку;
- формування структури депозитного портфеля, що сприяє підтримці необхідного рівня ліквідності банку;
- підтримка збалансованості депозитів і кредитів, вкладень в цінні папери за термінами, сумами та процентними ставками;

– маневрування процентними ставками по депозитах для забезпечення прийняттого рівня рентабельності банку;

– розвиток депозитних операцій за рахунок розширення переліку пропонуванних видів депозитів і можливостей за розпорядженням грошовими коштами, підвищення якості та культури обслуговування вкладників банку.

Функціональний блок об'єднує елементи депозитної політики, характеризують її функції і порядок їх виконання, маючи на увазі, що управління депозитними ресурсами банку здійснюється в тому числі для забезпечення прийняттого рівня рентабельності та ліквідності банку.

Функції банку при проведенні депозитної політики включають: стимулювання, підтримка оптимального співвідношення між активами і пасивами, підтримання ліквідності банку, контроль і т.д.

Контрольна функція банку полягає в тому, що депозитна політика дозволяє контролювати процес формування депозитних ресурсів, залучених на платній основі, з урахуванням пріоритетів, визначених у депозитній політиці конкретного банку. Контроль депозитної діяльності банку здійснюється за допомогою моніторингу за станом депозитів. Моніторинг являє собою спостереження за ринком депозитів. Моніторинг і контроль є основою для проведення аналізу і прогнозування депозитної політики банку. Отже, банківський контроль (включаючи моніторинг) доцільно розглядати з двох позицій: по-перше, з точки зору оцінки ефективності проведеної банком депозитної політики і, по-друге, з точки зору оцінки діяльності комерційного банку НБУ щодо дотримання ним обов'язкових норм і нормативів діяльності; збереження ліквідності; правильності оформлення і обліку операцій по залученню ресурсів; дотримання законодавства; ефективності діяльності банку на ринку депозитів і т.д. Виконуючи контрольні функції, банк може оцінити результати проведеної депозитної політики.

Стимулююча функція банку при проведенні депозитної політики полягає в тому, що комерційний банк, прагнучи отримати ресурси на фінансовому ринку, повинен не тільки максимально залучити вільні грошові кошти населення, а й сформувати у нього досить ефективні стимули до накопичення коштів. Стимули до

нагромадження грошових коштів формуються на основі гнучкої депозитної політики комерційних банків. Так, крім високих процентних ставок по депозитах, банки повинні надавати гарантії надійності розміщених грошових коштів населення. Для вкладників також велике значення має доступність інформації про діяльність комерційного банку та про тих гарантії, які банк може надати. Основним завданням стимулюючої функції банку при проведенні депозитної політики є розробка і реалізація таких форм залучення коштів, які реально зацікавили б клієнтів, щоб вони вкладали свої грошові засоби.

Функція банку з підтримки оптимального співвідношення між активами і пасивами узгоджується з кредитної та інвестиційної політикою. Для цього всі підрозділи банку працюють в тісному співпраці один з одним, погоджуючи умови залучення коштів та їх розміщення.

Функція підтримки ліквідності банку полягає в тому, що підрозділу, який відповідає за залучення грошових коштів, необхідно постійно мати свіжу інформацію про стан резерву ліквідності (первинного та вторинного) банку. Якщо банк має проблеми з ліквідністю, він прагне активно залучати грошові кошти, пропонуючи контрагентам різні види вкладів на різних умовах, які могли б залучити клієнтів, в т.ч. підвищуючи відсоткові ставки в той період часу, коли спостерігається така тенденція. А якщо в банку висока ліквідність, то банк може знизити ставки по депозитах і вести пасивну роботу по залученню коштів [6].

Щодо порядку формування та реалізації депозитної політики, то він включає в себе ряд етапів, які спрямовані на виконання мети і завдань, які банк ставить перед собою. Кожен з етапів безпосередньо пов'язаний з іншими і є обов'язковим для формування оптимальної і правильної депозитної політики (рис. 1.5). В процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, такі як відділ маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ.

Інструментальний блок включає: сукупність прийомів, способів, методів і засобів досягнення цілей депозитної політики, в тому числі критерії якості

депозитної політики; види депозитних рахунків клієнтів банку; матеріально-речові документи, що підтверджують наявність депозиту в банку і т.д.

1 етап	Визначення цілей та основних задач депозитної політики
2 етап	Виокремлення відповідного підрозділу і розподіл обов'язків співробітників банку
3 етап	Формування та реалізація тактики та стратегії банку по розробці та просуванню нових банківських депозитних продуктів
4 етап	Моніторинг діяльності комерційного банку по залученню внесків
5 етап	Організація контролю за реалізацією депозитної політики та її ефективністю

Рисунок 1.5 – Етапи формування та реалізації ДПБ

Отже, під час розробки депозитної політики ключовим моментом є правильне формування мети і вибір відповідних інструментів для її реалізації. При цьому кожен банк повинен чітко розуміти цілі та напрямки його функціонування і діяльності.

Постійне зростання видів інструментарію депозитної політики банку є об'єктивною закономірністю. Тому використання цілісного та ефективного інструментарію передбачає створення конкретних механізмів, які спільно з комплексом регулятивних чинників забезпечували б формування ресурсного потенціалу та джерел інвестицій [6].

Незалежно від того, який інструментарій депозитної політики обере банк, суть його полягає в здійсненні балансування за різними якісними характеристиками банківських продуктів з метою визначення оптимальних параметрів обслуговування, які будуть задовольняти банк і його клієнтів. Основним інструментом є процентні ставки за депозитними операціями. Класифікація процентних ставок наведена на рисунку В.1.

Моделі ціноутворення також відносяться до інструментів депозитної політики. Серед основних виділяють:

– формування ціни по депозитах для проникнення на ринок, що означає пропозиція високих депозитних ставок (вище ринкового рівня) або низьких тарифів комісійних зборів з метою залучення великої кількості клієнтів;

– встановлення відсотків по депозитах в залежності від мінімального залишку на депозитному рахунку або «умовне» ціноутворення, тобто залежне від умови по дотримання мінімального рівня депозиту;

– ціноутворення, орієнтоване на залучення VIP-клієнтів, тобто клієнтів з більш високими доходами;

– ціноутворення, залежне від кількості і якості послуг (багатофакторний спосіб ціноутворення), тобто клієнти, які користуються кількома послугами, отримують нижчі тарифи з обслуговування і більш високі процентні ставки по депозитах, що забезпечує закріплення за банком кращих клієнтів.

У процесі формування депозитної політики комерційний банк може використовувати різні методи. Аналіз джерел економічної літератури показав, що їх можна розділити на цінові та нецінові:

– цінові методи передбачають використання процентної ставки по депозитах як головного інструменту в конкурентній боротьбі за вільні грошові фактичних і потенційних клієнтів. Підвищення пропонованої банком ставки дозволяє залучити додаткові ресурси, тоді як утримання або зниження депозитної ставки відбувається за умови перенасичення банку ресурсами або відсутності прибуткових напрямків їх розміщення;

– для нецінових методів характерно застосування різноманітних прийомів заохочення клієнтів, безпосередньо не пов'язаних зі зміною депозитної політики. До них відносять рекламні заходи; підвищення рівня якості обслуговування, його структури та комплексності; розширення лінійки банківських продуктів і послуг; розробку програм лояльності; розташування відділень банку в місцях з найбільшим числом клієнтів; зміна тривалості операційного дня і графіка роботи відділень відповідно до потреб клієнтів.

Також представлені методи можна розглядати під кутом зору стратегії, якої повинен дотримуватися банк при реалізації депозитної політики. До них можна віднести:

- метод лідерства, в цьому випадку нова депозитна політика формується так, щоб банк зміг зайняти лідируючі позиції в сегменті ринку депозитів. Це передбачає, що банк розробляє нові види депозитів, вводить особливі умови обслуговування клієнтів, встановлює підвищені процентні ставки та ін;

- метод конкуренції. У цьому випадку нова депозитна політика орієнтована на те, щоб скласти значиму конкуренцію іншим учасникам ринку. Банк аналізує депозитні продукти, які діють у конкурентів, і на підставі цього покращує умови своїх вкладів, щоб залучити більшу кількість клієнтів.

- методи спеціалізації. Депозитна політика орієнтована на проведення депозитних операцій не у всіх сегментах ринку. Можливі наступні варіанти: залучення депозитів тільки від населення або тільки від організацій; залучення депозитів і від населення, і від організацій; залучення депозитів від населення і суб'єктів малого та середнього бізнесу; залучення депозитів від великих організацій і ін.;

- метод пасивної діяльності. Депозитна політика банку не орієнтована на розробку нових видів депозитів, нових умов обслуговування. Відбувається використання вже існуючих депозитних продуктів, що користуються попитом серед вкладників[7].

Критеріями якості депозитної політики є: достатність (достатність інформаційної бази, кадрове забезпечення); оптимальність; результативність; ефективність (економічна, соціальна, соціально-економічна); справедливість (конкурентні умови, відповідність нормативним документам і т.д.).

Під достатністю депозитної політики розуміється, то, що банки мають достатню кількість співробітників, які повинні обслуговувати клієнтів, здійснювати депозитні операції, розробляти депозитні продукти та впроваджувати їх, проводити маркетингові дослідження, аналізувати депозитний ринок. В свою чергу, банки для проведення депозитних операцій на високому рівні повинні

навчати своїх співробітників, надаючи їм достатньо інформації для їх розвитку і вдосконалення в області обслуговування клієнтів, розробки продуктів і їх впровадження, аналізу депозитного портфеля і т.д.

Оптимальність, передбачає вибір найкращого варіанти з усіх існуючих альтернатив, який забезпечує досягнення заданих результатів при мінімізації витрат ресурсів.

Під результативністю розуміється можливість проаналізувати як використовуються ресурси для досягнення необхідних результатів, запланованих в депозитної політиці.

Економічна ефективність припускає рентабельність використання залучених ресурсів населення. Соціальна ефективність відображає розробку і реалізацію соціальних проектів, які призводять до збільшення клієнтської бази та збільшення депозитного портфеля. Соціально-економічна ефективність депозитної політики має на увазі, що при виконанні банком його соціальної функції, включаючи зростання клієнтської бази та депозитного портфеля, банки можуть рентабельно використовувати залучені ресурси, а також зберігати оптимальний рівень ліквідності.

Справедлива депозитна політика передбачає, що банк повинен діяти відповідно до норм справедливої конкуренції на ринку, тобто розробляючи депозитні продукти та послуги, він повинен враховувати ситуацію на депозитному ринку, аналізувати продукти і послуги своїх конкурентів, щоб пропоновані ним продукти та послуги були конкурентні на ринку. Крім того, банки повинні розробляти продукти та послуги і здійснювати депозитні операції відповідно до нормативних документами Банку Росії.

Інституційний блок об'єднує суб'єктів депозитної політики, а саме комерційні банки, акціонери і топ-менеджери, службовці банку, клієнти, наглядові органи, в тому числі центральні банки, і ін.

Отже, аналіз елементів депозитної політики комерційного банку дозволяє зробити наступні висновки. По-перше, класифікація депозитів, яка приведена вище, дозволяє нам вести мову про різноманіття видів депозитної політики

комерційних банків. По-друге, при розробці та реалізації депозитної політики необхідно враховувати всі елементи депозитної політики, що в свою чергу необхідно при формуванні ресурсної бази банку. По-третє, єдиної загальної для всіх банків або уніфікованої депозитної політики комерційних банків не існує в силу відмінностей самих банків (їх спеціалізації або універсальності видів діяльності; відмінностей у підходах до ведення банківського бізнесу, оцінці прийнятих ризиків, аналізу фінансових ринків, на яких банки проводять свої операції, їх клієнтської бази, рівня і якості ресурсів і т.д.), їх оточення (конкурентного середовища, рівня розвиненості ринків присутності і ін.), що застосовується методології (з розробки, реалізації, моніторингу та контролю якості депозитної політики). По-четверте, всі комерційні банки без виключення прагнуть в своїй діяльності знайти оптимальне співвідношення «ризик-прибутковість», що стосовно депозитній політиці комерційних банків означає пошук оптимальної депозитної політики.

2 АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1 Загальна характеристика та фінансово-економічний стан ПАТ КБ «ПриватБанк»

ПАТ КБ «ПриватБанк» – один із найбільших системно важливих банків України. Заснований 19 березня 1992 року Генадієм Боголюбовим та Ігорем Коломойським, до 1997 року основним видом діяльності були зарплатні проекти, а починаючи з 1996 року ПАТ КБ «ПриватБанк» починає позиціонувати себе як один із найбільш інноваційних банків України, розширюючи спектр послуг та ставши першим членом міжнародної платіжної системи Visa International.

ПАТ КБ «ПриватБанк» один із перших запропонував клієнтам послуги інтернет банкінгу, створивши «Приват24», а також запровадив використання одноразових SMS-паролів, що остаточно закріпило його позиції на ринку та створило імідж інноваційного банку. Було створено ряд мобільних додатків, можливість ініціалізуватися в інтернет-банкінгу за допомогою QR-коду, а також проводити онлайн-інкасацію [49, 61].

До 2016 року ПАТ КБ «Приватбанк» розвивався та функціонував як комерційний банк, а 19 грудня того ж року був націоналізований. При цьому, незважаючи на ажітаж щодо націоналізації та острахи населення за свої вклади, згідно із дослідженнями GFK Ukraine за II квартал 2020 року, із банком співпрацюють 52,3% українців-фізичних осіб, що старше 16 років, 58,4% юридичних осіб та 73,2% суб'єктів підприємницької діяльності [49, 61].

ПАТ КБ «ПриватБанк» має чіткий розподіл бізнес-ліній (корпоративна, роздрібна, середній та малий бізнес та казначейство). Своєю місією банк ставить: «надавати банківські послуги з найкращою якістю обслуговування, на прозорих та справедливих умовах усім жителям та компаніям країни» [49].

Ключові показники діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» наведені на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 – Динаміка ключових показників діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2020 рр., млн грн

Станом на 2015 рік валюта балансу банку становила 258611 млн. грн., наступного року скоротилася на 53428 млн. грн., а з 2017 по 2020 роки має тенденцію до зростання – у цілому на 202764. У 2020 році вона склала 382525 млн. грн., що становить 179,75 % базисного періоду. Аналіз статей пасиву ПАТ КБ «ПриватБанк» (додатку Г) показав, що визначені тенденції валюти балансу, в основному, спричинені аналогічними коливаннями капіталу, де у 2016 році спостерігалася його скорочення на 28392 млн. грн., а у з 2017 по 2020 роки зростання на 79173 млн. грн. Обсяги зобов'язань на 2016 рік скоротилися на 25036 млн. грн., а у наступні періоди зросли на 123591 млн. грн. Проте, так як їх темпи зростання були повільнішими в порівнянні із темпами зростання капіталу банку, у динаміці питома вага зобов'язань скоротилася на 2,3 % за весь досліджуваний період. Так у 2014 році питома вага власного капіталу у структурі пасивів становила менше 11,5 % і, навіть, досягла від'ємних значень у 2016. При цьому за досліджуваний період питома вага власного капіталу зросла на 2,3 %, що свідчить про зменшення рівня ризиковості діяльності банку. Таке поліпшення структури

балансу банку було зумовлено докапіталізацією банку через випуск облігацій внутрішнього державного займу [60].

Власний капітал банку включає статутний капітал, резерви та інші фонди, що забезпечують фінансову стійкість банку та нерозподілений прибуток (збиток). Аналіз статей власного капіталу (додатку Г) показав, що його скорочення до 2017 року було за рахунок збитковості основної діяльності установи. При цьому, обсяги збитків збільшувалися до кінця 2016 року – до 176849 млн. грн., а у наступних періодах спостигалося скорочення збитковості і чистий прибуток станом на кінець 2020 року склав 24302 млн грн.

Окрім цього, з 2017 року значно зросли обсяги статутного капіталу (на 406,5%), що було спричинено процесом докапіталізації. Обсяги створених резервів також зросли у 2016 році (на 3663,1%), і у наступних періодах залишалися стабільними із незначними коливаннями. Загальне зростання обсягів власного капіталу є позитивною тенденцією і свідчить про розширення джерел для проведення активних операцій та підвищення рівня капіталізації ПАТ КБ «ПриватБанк». Станом на 2016 рік хоча й спостерігалось значне збільшення обсягів статутного капіталу (на 29438 млн. грн. або на 138,49% значення попереднього року) та резервів, капіталізованих дивідендів та інших фондів (на 121073 млн. грн. або на 3563,07% значення попереднього року), проте банк не зміг покрити збитки за рахунок власних коштів. Обсяги непокритого збитку перевищили обсяги інших статей на 882 млн. грн. Це свідчить про недосконалу політику діяльності банку: велику кількість проблемних кредитів, нестабільну економічну ситуацію чи велику частку «ризикових» операцій. Ця ситуація була загрозливою для банку, а, так як ПАТ КБ «ПриватБанк» є системоутворюючим банком, держава в особі Національного Банку України вжила ряд стабілізаційних заходів.

Проводячи аналіз зобов'язань банку (додаток Г), було з'ясовано, що їх загальна тенденція до зростання, у більшій мірі, визначається динамікою обсягів залучених коштів клієнтів. Так, у цілому за період вони мають чітку тенденцію до зростання (на 122,28 %). Паралельно з цим, друга за вагомістю стаття – заборгованість перед НБУ, мала зворотню тенденцію до скорочення, що у цілому

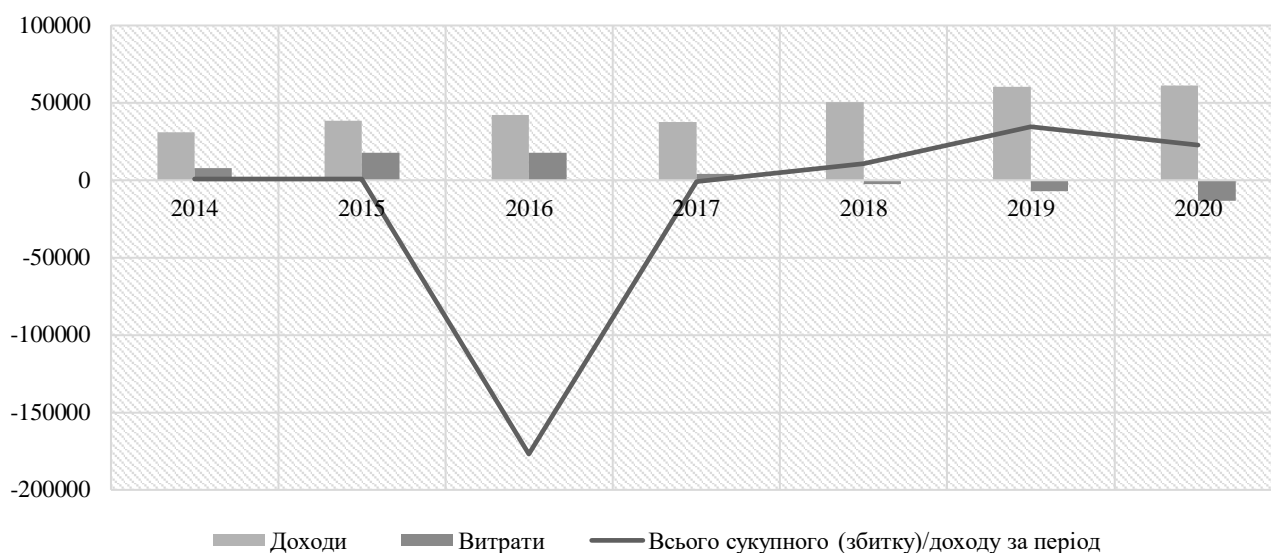
за період склало 100 %, тобто на кінець 2020 року ПАТ К «Приватбанк» не має заборгованості перед НБУ. Питома вага інших статей не перевищувала 5%, а тому не мала вагомого впливу на загальні обсяги зобов'язань. Загальне зростання сум зобов'язань банку свідчить про ріст його депозитної бази, що є позитивною тенденцією.

Здійснюючи аналіз активів банку (додаток Г), було з'ясовано, що їх обсяг за досліджуваний період збільшився на 169712 млн. грн. (79,75%), при цьому, у 2016 році активи скоротилися на 78850 млн. грн. (на 30,49 %) значення попереднього періоду.

Найбільшу частку у структурі активів мають кредити та аванси клієнтам (74,8 % на 2014 рік), проте наступні періоди відбулося їх суттєве скорочення – до 6,55 % у 2020 році. Така динаміка пояснюється прийняттям менш ризикової політики для стабілізації фінансового положення банку. Відповідно, паралельний ріст обсягів грошових коштів на 245,48 2% у цілому за період вплинув на загальні обсяги активів. Так, питома вага статті у структурі балансу коливалася на рівні 6,79-13,05 % за аналізований період. Починаючи з 2016 року значно зросла питома вага інвестиційних цінних паперів для продажу (на 62675 млн. грн.), що у наступні періоди залишалася на рівні 27-36%. Питома вага інших статей балансу була не значною, тому їх коливання не визначали значні зміни у вартості активів банку.

Розглянемо динаміку доходів та витрат ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2019 роки (рисунок 2.2).

Обсяги доходів банку за досліджуваний період зросли на 98,08 % із незначним скороченням у 2017 році від значення попереднього року. В основному, така динаміка відбувалася за рахунок збільшення процентних доходів (на 31,33 %) та доходів за виплатами за комісійними (на 529,82 %). Варто зазначити, що одна із найбільших статей доходів – процентні витрати, чия питома вага у 2014 році становила 82,69 %. Да досліджуваний період питома вага процентних витрат скоротилася до 54,83 %.. Інші статті витрат мають питому вагу менше 5% і їх зміни не істотно впливають на коливання доходів банку.

Значну питому вагу у структурі витрат банку становлять процентні витрати, проте, їх обсяги мають чітку тенденцію до скорочення: у 2014 році їх питома вага складала 63,66 %, а у 2020 році – 29,53 %. При цьому, спостерігається постійний ріст витрат за виплатами та комісійними на 752,16 %, а також адміністративних витрат на 91,51 %. Питома вага інших статей витрат банку не перевищувала 10% і не істотно вплинула на зміни обсягу доходів.

Динаміка чистого прибутку (збитку) банку наведена на рисунку 2.3.

Дані рисунку 2.3 свідчать про те, що банк мав колосальні збитки у 2016 році, що в підсумку призвели до націоналізації банку та потреби його докапіталізації. Завдяки антикризовим заходам уряду та НБУ стосовно ПАТ КБ «Приватбанк» зміг вийти на отримання чистого прибутку починаючи з 2017 року.

Джерела прибутку Банку в 2020 році значно не змінились, хоча і були обмежені впливом макроекономічних тенденцій. Так, в 2020 році, з одного боку, на доходи банку сильно вплинули обмеження щодо нарощення кредитування, коливання комісійного доходу, а з іншого, тренд зменшення відсоткових ставок на ринку забезпечив зменшення вартості ресурсів.

Також в 2020 році посилилась волатильність макрофакторів, які обумовили значний результат від переоцінок позиції та фінансових активів. Чистий прибуток

Банку за 2020 рік склад 24,3 млрд. грн., що залишається максимальним результатом всього банківського сектору України.

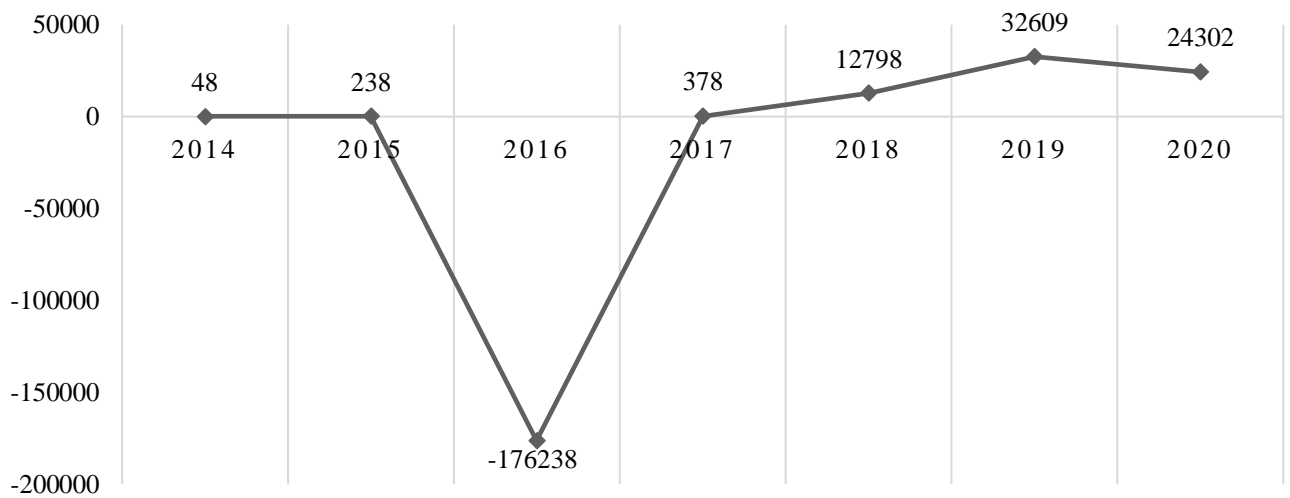

Рисунок 2.3 – Динаміка чистого прибутку (збитку) ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2020 рр., млн грн

Таким чином, результати 2020 року є відображенням помірному впливу пандемії коронавірусу COVID19 та реалізованих можливостей швидкої адаптації Банку та його продуктів до нових вимог ринку та клієнтів. На 2021 рік Банком планується продовжувати розвивати свої продукти, пропонуючи клієнтам інноваційні послуги, вдосконалювати мережу та платіжну інфраструктуру, активно розвивати кредитування, розширюючи продуктову пропозицію для різних сегментів та виважено підходити до оцінки ризиків.

2.2 Аналіз депозитної політики ПАТ КБ «ПриватБанк»

Огляд стану та тенденцій розвитку депозитних операцій ПАТ КБ «ПриватБанк» є істотним елементом для оцінки економічного положення установи. Зміна обсягів депозитних операцій банків визначається політикою банку

та рівнем конкуренції. При цьому її ефективність впливає і на інші види діяльності установи, забезпечуючи банк ресурсами для її провадження [40].

Детальний аналіз діючої депозитної політики банку доцільно розпочати із оцінки кількісних показників, що характеризують її ефективність. Так, аналіз структури залучених банком коштів в залежності від депонента представлений в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Аналіз структури депозитів ПАТ КБ «ПриватБанк» за депонентами за 2016-2020 роки

Показники	2016		2017		2018		2019		2020	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
Фізичні особи	139039	78.12	151203	83.48	171594	80.66	182670	79.06	189995	78.96
- строкові депозити	108381	60.90	119519	65.98	119476	56.16	109778	47.51	99168	41.21
- поточні рахунки / рахунки до запитання	30658	17.23	31684	17.49	52118	24.50	72892	31.55	90827	37.75
Юридичні особи	38935	21.88	29930	16.52	41156	19.34	48207	20.86	50448	20.97
- строкові депозити	16608	9.33	14677	8.10	12798	6.02	11422	4.94	10626	4.42
- поточні / розрахункові рахунки	22327	12.55	15253	8.42	28358	13.33	36785	15.92	39822	16.55
Державні організації	0	0.00	0	0.00	0	0.00	178	0.08	178	0.07
Всього	177974	100	181133	100	212750	100	231055	100	240621	100

Відповідно до таблиці 2.1 бачимо, що найбільша концентрація депозитів спостерігається у коштах від фізичних осіб, серед яких строкові депозити є більш вагомі. Їх питома вага дещо відрізняється від тенденції зміни реального обсягу, де у 2017 році зростання грошового еквіваленту становило 8,7%, що призвело до росту частки на 5,36%. Проте, незважаючи на стабільну тенденцію до росту обсягів у наступні періоди (на 36,6% у цілому), питома вага скоротилася на 4,52%. Така динаміка пояснюється скороченням обсягів строкових депозитів на 9,2% при

паралельному сталому зростанні обсягів залучених депозитів від юридичних осіб на 29,56%. Варто зазначити, що юридичні особи віддають перевагу більше веденню поточних чи розрахункових рахунків, що у цілому за період зросли на 78,5%. Питома вага інших статей не перевищувала 10%, але це не мало значного впливу на обсяги залучених депозитів.

Слід зазначити, що на початку періоду депозитна політика ПАТ КБ «ПриватБанк» орієнтувалася більше на залучення клієнтів-фізичних осіб, що передбачало акцент на кількість депозитів, аніж на їх обсяги. У процесі одержавлення банку, політика змінилася на позиціонування депозитних послуг для юридичних осіб. Це було спричинено необхідністю зменшити рівень диверсифікованості ресурсів для поліпшення ефективності управління ними.

Додатково, доцільно провести аналіз структури депозитів за галузями економіки, що дозволить визначити концентрації у залучених коштах. Так, статичні дані наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Структура депозитів ПАТ КБ «ПриватБанк» за галузями економіки за 2016-2020 роки

Показники	2016		2017		2018		2019		2020	
	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%	млн. грн	%
Фізичні особи	13903 9	78.12	15120 3	83.48	17159 4	80.66	18267 0	79.06	18999 5	78.96
Сфера послуг	6856	3.85	6620	3.65	7517	3.53	19824	8.58	20285	8.43
Виробництво	6820	3.83	2203	1.22	2571	1.21	10486	4.54	12367	5.14
Торгівля	13933	7.83	9133	5.04	9952	4.68	11926	5.16	12265	5.10
Сільське господарство	1719	0.97	1612	0.89	1365	0.64	2077	0.90	1925	0.80
Транспорт та зв'язок	2136	1.20	2471	1.36	1208	0.57	1668	0.72	1777	0.74
Машинобудування	651	0.37	308	0.17	319	0.15	792	0.34	823	0.34
Підприємства державної власності	0	0.00	0	0.00	0	0.00	178	0.08	178	0.07
Інше	6820	3.83	7583	4.19	18224	8.57	1434	0.62	1000	0.42
Всього	17797 4	100.0 0	18113 3	100.0 0	21275 0	100.0 0	23105 5	100.0 0	24062 1	100.0 0

Як зазначалося раніше, наявна значна концентрація щодо депозитів фізичних осіб, питома вага яких коливається на рівні 78-84%. Проте, так як вони формуються від різних контрагентів, що відрізняються за якісними характеристиками, можна вважати, що концентрація відсутня. Аналізуючи обсяги депозитів від інших контрагентів, варто зазначити, що їх питома вага не перевищує 10%. При цьому, на початок періоду найбільше було залучено ресурсів із сфери торгівлі, проте, значні темпи росту обсягів ресурсів із сфери послуг (зростання на 195,87%) та сфери виробництва (зростання на 181,33%) спричинили скорочення їх питомої ваги на 2,73%.

Одним із основних аспектів провадження депозитної діяльності установи є можливість оцінки стабільності існуючої депозитної бази, що допоможе при плануванні кредитної політики та операційної діяльності установи. Відповідно, для її аналізу доцільно провести оцінку оборотності депозитів ПАТ КБ «ПриватБанк», результати якої наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз оборотності депозитів ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2016-2020 роки

Показники	2016	2017	2018	2019	2020	Відхилення
Залишки депозитів на початок періоду	140680	177974	181133	212750	231055	164.24
Оборот з надходження депозитів (кредитовий оборот)	326512	365074	345451	451736	548883	168.11
Оборот з повернення депозитів (дебетовий оборот)	329461	365950	351436	475575	543940	165.10
Залишок депозитів на кінець періоду	177974	181133	212750	231055	240621	135.20
Середній залишок депозитних вкладів	159327	179553,5	196942	221903	235838	148.02
Кількість оборотів, що здійснюють депозити за період	2.07	2.04	1.78	2.14	2.31	111.54
Тривалість одного депозитного обороту (днів)	176.51	179.09	204.54	170.31	158.25	89.66
Коефіцієнт осідання коштів	0.11	0.01	0.09	0.04	0.02	15.26

Кількість оборотів депозитів банку має чітку тенденцію до скорочення до 2018 року на 0,29, а у наступні періоди спостерігалось зростання на 0,53, що у цілому за період збільшилося на 11,5%. Тенденція до скорочення у першій

половині аналізованого періоду є негативною, адже це свідчить про скорочення можливих термінів користування ресурсами для банку. Тобто, така динаміка ускладнює довгострокове планування. Окрім цього, незважаючи на ріст у наступних періодах, їх темпи були достатньо повільними, що може свідчити про деяку неефективність діючої депозитної політики банку.

Тривалість одного обороту є одним із основних показників, що характеризують стабільність залучених ресурсів. Він має протилежну тенденцію до попереднього показника, де його обсяги до 2020 року зросли на 15,8%, а до кінця періоду скоротилися на 22,3%. Тобто, спостерігається підвищення стабільності ресурсної бази ПАТ КБ «ПриватБанк».

Коефіцієнт осідання коштів значно скоротився за аналізований період (у цілому на 84,8%), де, найбільші темпи зменшення спостерігаються у 2019 році (скорочення на 90,1%). У наступні періоди коливання були нестабільними, та при різкому збільшенні, у наступний рік спостерігалось його падіння. Це свідчить про відсутність стабільності щодо клієнтських вкладень та їх значну ризиковість, що доказує неефективність діючої депозитної політики банку.

Окрім стабільності депозитних ресурсів, доцільно провести аналіз їх вартості, показники якої графічно представлені на рисунку 2.4.

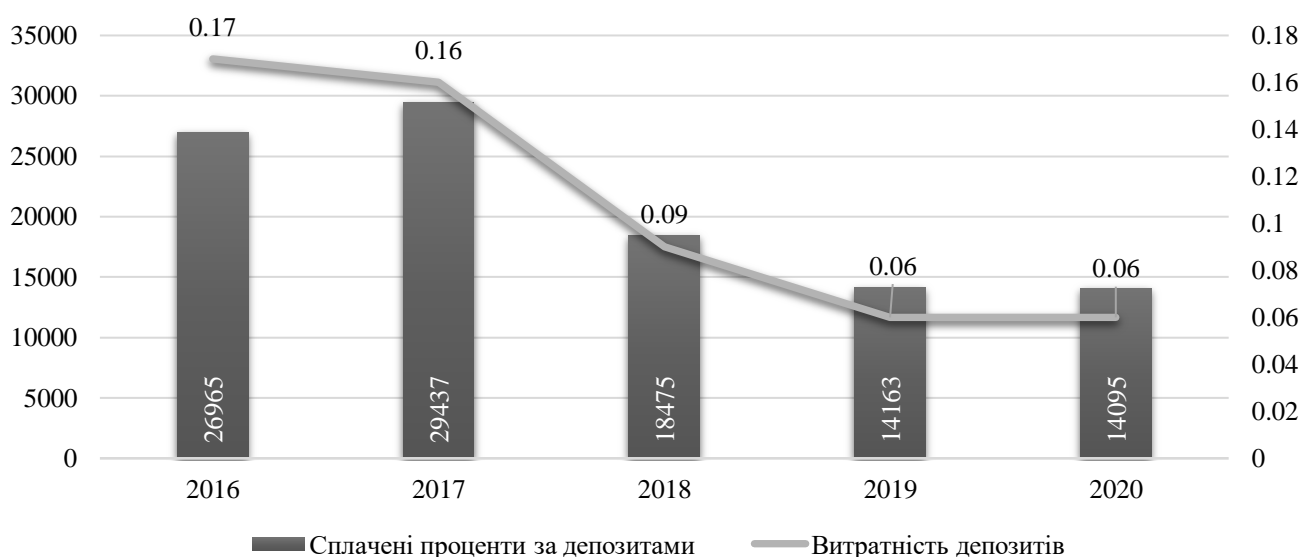

Рисунок 2.4 – Аналіз відносної вартості депозитів ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2016-2020 роки

Відповідно до рисунку, наявна чітка тенденція до скорочення витратності на залучення та обслуговування депозитних ресурсів банку, що підтверджується скороченням коефіцієнту на 283,3% за весь аналізований період. При цьому, незважаючи на незначне зростання обсягів сплачених процентів за депозитами у 2018 році (на 9,1%), у наступних періодах їх сума зменшилася на 52,2%. Відповідно, при паралельному зростанні обсягів депозитів, така тенденція є позитивною, адже характеризує зменшення затрат банку при можливості залучати ресурси у дохідні операції.

Окрім цього, доцільно провести безпосередній аналіз ефективності та повноти використання існуючої ресурсної бази банку, що дозволить оцінити ефективність операційної діяльності установи. Так, динаміка основних показників представлена на рисунку 2.5.

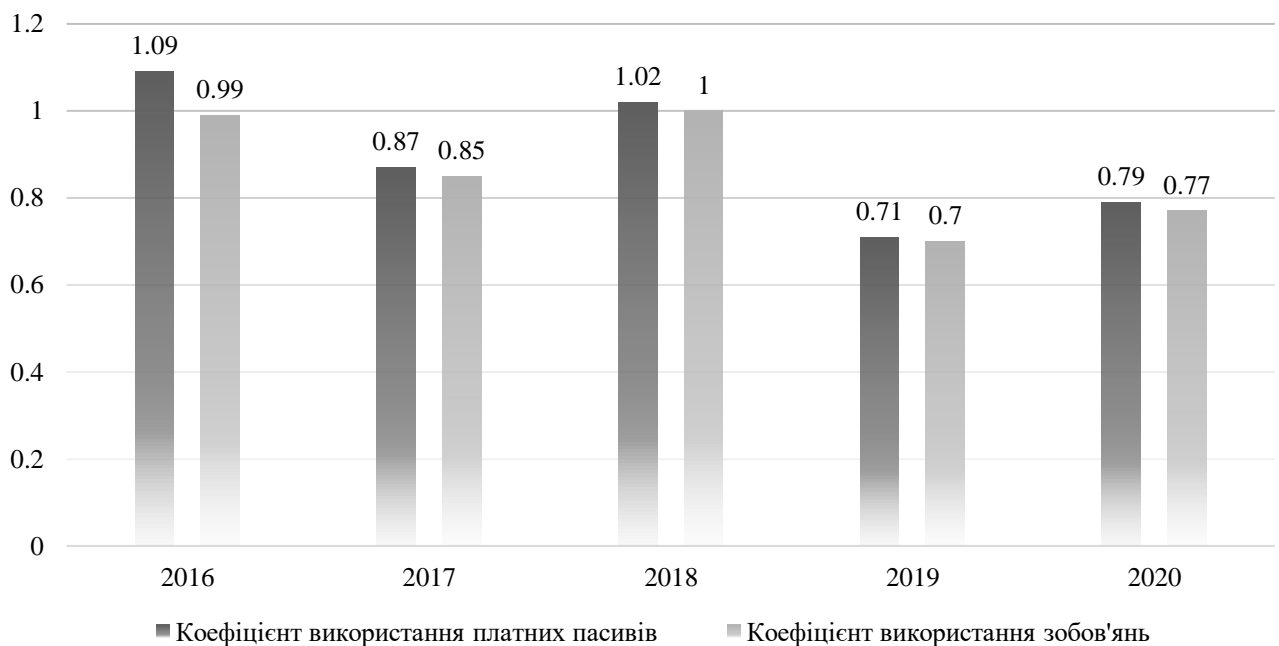

Рисунок 2.5 – Аналіз ефективності та повноти використання ресурсної бази ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2016-2020 роки

Відповідно до рисунку 2.5, так як аналізовані показники за весь період, окрім 2018 року перевищують бажане значення у 0,75, це свідчить про ризикову кредитну політику установи. Банк використовує усі наявні ресурси для створення дохідних

активів, що забезпечуватимуть прибутковість установи. При цьому, коефіцієнти не мають чіткої тенденції до зміни, проте у цілому за аналізований період спостерігається загальна динаміка до скорочення на 27,8% коефіцієнту використання платних пасивів та на 22,3% коефіцієнту використання зобов'язань, що може свідчити про перегляд рівня ризиковості кредитних операцій та перехід до більш пасивної кредитної політики.

Оскільки метою аналізу в даному підрозділі є дослідження стану та тенденцій депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк», то доцільно приділити увагу аналізу відсоткових ставок по депозитам та кредитам у банківському секторі (рис. 2.6).

Рисунок 2.6 – Динаміка депозитних та кредитних процентних ставок банків (в національній та іноземній валюті) за 2010-2020 рр.

Відповідно до даних рисунку 2.6, можна зробити висновки, що середні відсоткові ставки за наданими кредитами в національній валюті є вищими за процентні ставки в іноземній валюті протягом усього досліджуваного періоду. Найбільші ставки в національній валюті були у 2015 році – 21,8 %, у та у 2019 – також 19,8 %. Зростання відсоткових ставок корелює із підвищенням рівня облікової ставки НБУ. Крім того, зростання облікової ставки НБУ та кредитних відсоткових ставок співпадає із періодами економічних криз в країні та суттєвого зростання рівня інфляції. Що стосується кредитних ставок за валютними

кредитами, то вони починаючи з 2010 року мають тенденцію до зниження: за період 2010-2020 років ставка зменшилася на 5,3 % і склала у 2020 році 5,2 %. Суттєве падіння кредитних ставок у валюті співпало із суттєвим падінням курсу гривні, що призвело до скорочення попиту на валютні кредити з боку юридичних осіб, оскільки крім кредитного ризику вони наражаються ще й на валютний.

Діючі процентні ставки за депозитними та кредитними програмами можна переглянути на сайті АТ КБ «ПриватБанк». Процентні ставки за кредитами та депозитами для фізичних осіб наведені у таблицях Д.1 та Д.2 додатку А. Відповідно до згаданих таблиць можна зробити висновки, що банк пропонує фізичним особам за депозитними програмами набагато менші ставки ніж за кредитними, що дозволяє банку отримати чистий процентний дохід та забезпечити собі прибутковість діяльності.

Таким чином, провівши аналіз діючої депозитної політики ПАТ КБ «ПриватБанк», можна стверджувати, що депозитний портфель є достатньо диверсифікованим, що виключає можливість галузевих ризиків та втрат. Окрім цього, установа максимально використовує доступну ресурсну базу для формування доходу, що виключає ефект втрати можливих вигід. Проте, варто зазначити, що існуюча депозитна політика характеризується нестабільністю вкладів, що може вплинути на загальні можливості установи щодо провадження операційної діяльності. В результаті, збільшення стабільності депозитної бази можна розглядати як напрямок для покращення діючої депозитної політики.

2.3 Перспективні напрями удосконалення депозитної політики АТ КБ «Приватбанк»

За результатами аналізу, проведеного у попередньому розділі, було визначено, що ПАТ КБ «ПриватБанк» має проблеми із рівнем осідання залучених ресурсів та стабільністю депозитної бази (переважання короткострокового

фондування, оскільки основним джерелом фінансування банку протягом 2014-2020 років були кошти до запитання). Основними негативними факторами, що перешкоджають формуванню стабільної ресурсної бази є скорочення процентних ставок по депозитам та великий обсяг проблемних кредитів банку.

Проблема короткострокового фондування існує не тільки в АТ КБ «ПриватБанк», а в цілому по системі. Великий обсяг короткострокових зобов'язань підвищує ризик ліквідності та не стимулює довгострокове кредитування. Даним питанням стурбований, перш за все, регулятор – Національний банк України. Саме, масовий відтік вкладів підірвав діяльність більшості банків у 2014-2015 роках, коли країна опинилася у складній політичній та економічній ситуації. Низка банків не отямилася від кризи та збанкрутіли

На сьогодні за даними НБУ, три чверті зобов'язань банків залучаються на термін до трьох місяці, відповідно, видача довгострокових кредитів за рахунок короткострокових пасивів несе великі ризики як для окремого банку, так і для сектору та економіки в цілому. Саме тому, з грудня 2018 року НБУ запровадив новий пруденційний норматив ліквідності – коефіцієнт покриття ліквідністю (Liquidity coverage ratio, LCR), який повинен складати 100 % [33, 34]. Норматив ліквідності розраховується як відношення високоліквідних активів, що є на балансі банку, до прогнозованого чистого відтоку коштів у найближчі 30 діб. Таким чином, КБ повинні мати постійно запас ліквідних активів, щоб витримати в найближчий місяць масовий відтік вкладів.

Регулятор вважає, що саме запровадження нового нормативу стимулюватиме українські банки до перегляду вартості депозитів у бік зростання щодо довгострокових ставок за депозитами, та зменшення ставок за короткостроковими вкладами.

На сьогодні, діючі процентні ставки за вкладами в АТ КБ «ПриватБанк» практично не диференціюються за різними строками. Ставки за короткостроковими та довгостроковим вкладами мають різницю всього в 1-1,5 процентних пункти. Так, діюча програма «Стандарт» у гривневому еквіваленті з можливістю дострокового закриття рахунку передбачає: 6 % річного доходу на

вклад терміном 3-5 місяців, 7 % – 6-8 місяців, та 7,5 % – 9-12 місяців та 7 % на 18,24 місяці. При цьому за діючою програмою процентна ставка за вкладом з можливістю дострокового зняття коштів на термін 9-12 місяців складає 6 %, а терміном на 18,24 місяці взагалі вклади не залучаються.

Так, першочергово доцільно акцентувати увагу саме на діючій депозитній політиці банку. Таким чином, ПАТ КБ «Приватбанк» доцільно:

- проводити політику залучення нових клієнтів та розширення спектру послуг існуючих шляхом позиціонування депозитних послуг при проведенні рекламної кампанії;

- орієнтація існуючих власників депозитів, на подовження термінів вкладень, шляхом надання якісного сервісу, презентацією супроводжуваних послуг чи додаткових вигід для клієнта;

- реструктуризація депозитної політики щодо термінів: акцентування уваги клієнтів на довгострокових депозитах.

Така політика дозволить забезпечити достатній рівень ресурсної бази, а також її перерозподіл у високоліквідні або ліквідні активи.

Також, значний вплив на ліквідність банків має частка проблемних кредитів у загальних обсягах кредитного портфелю. ПАТ КБ «ПриватБанк» має значні проблеми із ефективністю та ризиковістю кредитної політики, через яку установа мала значні збитки в окремі часові інтервали через надані безнадійні кредити. Відповідно, така політика знецінює вартість залучених ресурсів, та ефективність їх використання. Задля покращення якості кредитного портфелю, та структури активів у цілому, пропонуємо:

- ввести посилений контроль за кредитним портфелем банку: визначити більш жорсткі вимоги для надання кредитів, кредитна історія клієнта має відігравати ключову роль при прийнятті рішення у кредитуванні, робити всебічну перевірку платоспроможності клієнта, у випадку кредитування юридичної особи – поряд з оцінкою фінансового стану позичальника, оцінювати прибутковість бізнесу у динаміці;

– зменшити частку ризикових кредитів. Хоча й великі ризики супроводжуються отриманням значних доходів, на даний момент, пріоритетною політикою банків має бути оздоровлення їх балансу. А в умовах загальної збитковості банківського сектору – кредитні операції з підвищеною ризиковістю є недоцільними;

– диверсифікувати кредитний портфель: диверсифікація має проводитися не лише за ступенем ризиковості активів, а й відповідно до термінів надання кредитів, валюти кредитування, цілей, галузей економіки та якісних характеристик суб'єктів кредитування;

– додати обов'язкове кредитування під заставу для окремих видів кредиту: особливо при наданні кредитів на відкриття бізнесу та іпотеки;

– обмежити обсяги кредитування одного позичальника.

Поряд з цим, оздоровлення кредитного портфелю має відбуватися не лише за рахунок об'єктів кредитування, на рівні банку необхідно:

– визначити обов'язкові обсяги резервування за кожним видом кредиту;

– проводити моніторинг за ефективністю існуючих кредитів: аналіз розміщення кредитів та термінів їх надання, а також методик погашення кредитів клієнтами, контроль прострочених кредитів.

Такі заходи дозволять оперативно виявляти неефективність кредитного портфелю, на цій основі проводити його реструктуризацію з урахуванням недохідних спектрів, а також зменшити втрати банку при зменшенні обсягів безнадійної заборгованості.

Задля більш ефективного використання ресурсної бази, банк повинен здійснювати:

– визначити структуру депозитів: умовно розподілити депозити за терміном їх залучення, визначити частку депозитів «на вимогу» та частку достроково вилучених депозитів, а також терміти до закінчення депозитного договору при достроковому вилученні;

– оцінити джерело ресурсу: розподіл має проводитися у контексті депозитів фізичних та юридичних осіб. При цьому, перші характеризуються відносною

стабільністю та невеликими обсягами щодо одного контрагента, натомість останні є більш мінливими, проте характеризуються значними обсягами на одну юридичну особу;

Таблиця 2.4 – Матриця кореляційного SWOT-аналізу

		Opportunities:	Threats:
		1. Зменшення ризиковості кредитних операцій, що скоротить збитки; 2. Підвищення рівня стабільності установи; 3. Збільшення ефективності використання та прибутковості залучених банком ресурсів.	1. Можливе зростання конкурентів серед інших установ, що ведуть більш ризикову політику; 2. Погіршення економічної ситуації; 3. Погіршення політичної ситуації.
Strengths:	1. Велика кількість потенційних та існуючих клієнтів банку; 2. Сформовані іміджеві переваги установи; 3. Збільшення обсягу активних операцій.	Банк має значну та стабільну клієнтську базу, що навіть при зміні основної стратегії установи, може продовжувати користуватися її послугами. При цьому, існує значна можливість покращити прибутковість залученого капіталу.	Банк не може прямо вплинути на фактори зовнішнього середовища. Для зменшення їх негативного впливу, доцільно проводити активну політику залучення клієнтів для збільшення ефекту корисності грошових потоків.
Weaknesses:	1. Необхідність тотального перегляду діючої стратегії банку; 2. Можливе різке скорочення прибутковості; 3. Можливі збитки через відтік деякої ризикової клієнтської бази	Хоча й визначена стратегія є привабливою для скорочення ризиковості та затрат банку, їх термін окупності може бути збільшений, а стабільність клієнтської бази порушена.	Можливий відтік клієнтів та вплив негативних зовнішніх факторів можуть призвести до значних збитків банківської установи у цілому.

– визначити стратегію для підтримки стійкості депозитів: налагодження стратегії маркетингу, якості сервісу, покращення іміджу банку, використання бонусних програм для лояльних клієнтів.

Такий аналіз ресурсної бази банку допоможе посилити відповідність статей активів та пасивів за термінами та обсягами, а також, визначити ресурсний потенціал банку для проведення активних операцій.

Додатково, доцільно оцінити переваги та недоліки запропонованої стратегії. Для цього скористаємося методологією SWOT-аналізу, представленої на рисунку 2.4.

Використовуючи визначену методику проведення SWOT-аналізу доцільності запровадження визначених стратегій, сформуємо матрицю кореляційного SWOT-аналізу (таблиця 2.4).

Таким чином, шляхи підвищення рівня осідання депозитних коштів у ПАТ КБ «ПриватБанк» банків базуються на реструктуризації методики управління банком та посиленням контролем за якістю та структурою депозитів та кредитів. При цьому, одночасно має проводитися і поліпшення загальної економічної ситуації з боку держави.

ВИСНОВОК

Банківська діяльність характеризується необхідністю створення достатньої ресурсної бази для реалізації усіх видів банківських операцій. Основним джерелом ресурсної бази виступають кошти населення та юридичних осіб. Так, для їх залучення банки здійснюють депозитні операції – операції, пов’язані із залученням тимчасово вільних грошових коштів та/або банківських металів на умовах строковості, повернення та дохідності.

Депозитні ресурси банків класифікують в залежності від їх строків залучення, видів та суб’єктів. Вони носять різний характер та мають різні властивості.

Залучення вільних ресурсів фізичних осіб проводиться на різних умовах, які визначаються у депозитному договорі. Основні з них: об’єкт, терміни використання коштів, суб’єкти та зобов’язання сторін. Перед укладанням депозитного договору, сторони визначають нормативно-регулюючі аспекти договорів та умови вкладу. Надалі проводиться безпосереднє внесення депозиту та розпорядження їм банком, на останньому етапі кошти або повертаються вкладнику з урахуванням відсотків, або відбувається подовження депозитного договору.

Регулювання депозитних відносин між банком та вкладником відбувається на підставі нормативно-правових документів та безпосередньо депозитним договором. Контролю за дотриманням вимог до депозитної діяльності банку покладається на наглядову раду та може відбуватися на рівні установи окремого банку.

Проводячи аналіз фінансово-економічного стану одного із найбільших банків України ПАТ КБ «ПриватБанк», можна зробити висновок, що у 2016-2020 роках банк отримував значні збитки. При цьому, більшість показників, що характеризують фінансово-економічний стан мали відхилення від нормативів. Незважаючи на це, у 2016 та 2018 роках ситуація була відносно стабільною. Проте, вже у 2019-2020 роках, через минулі негативні коливання економічної ситуації у

країні та халатність попереднього керівництва, банк отримав значні збитки, через це майже всі показники фінансово-економічного стану банку значно відхилялися від нормативних.

Ресурсна база ПАТ КБ «ПриватБанк» за аналізований період має постійну тенденцію до зростання. Окрім цього, її якісний аналіз доказав, що депозити мають значний рівень диверсифікації, з більшою концентрацією на фізичних якісний, що виключає його ризиковість. При цьому, були виявлені проблеми відповідно до рівня осідання депозитів на балансах установи. Так, ПАТ КБ «ПриватБанк» має проводити політику відносно підвищення довіри клієнтів та їх зацікавленості у довгостроковому обслуговуванні.

Так, першочергово доцільно акцентувати увагу саме на діючій депозитній політиці банку. Таким чином, ПАТ КБ «Приватбанк» доцільно:

- проводити політику залучення нових клієнтів та розширення спектру послуг існуючих шляхом позиціонування депозитних послуг при проведенні рекламної кампанії;

- орієнтація існуючих власників депозитів, на подовження термінів вкладень, шляхом надання якісного сервісу, презентацією супроводжуваних послуг чи додаткових вигід для клієнта;

- реструктуризація депозитної політики щодо термінів: акцентування уваги клієнтів на довгострокових депозитах.

Таким чином, шляхи підвищення рівня осідання депозитних коштів у ПАТ КБ «ПриватБанк» банків базуються на реструктуризації методики управління банком та посиленням контролем за якістю та структурою депозитів та кредитів. Так, запропонована політика передбачає орієнтацію на посилення наглядово-регулятивних обмежень щодо депозитно-кредитної діяльності установи. При цьому, одночасно має проводитися і поліпшення загальної економічної ситуації з боку держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Н. Е. Депозитна політика комерційного банку: теоретикометодологічні засади / Н. Е. Аванесова, Ю. О. Арестова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №8. – С. 916-918
2. Алентьева Н. В. Депозитная политика коммерческого банка в современных условиях / Н. В. Алентьева // Вестник аграрной науки. – 2019. – № 1 (76). – с. 85-90.
3. Бартош О. М. Депозитна політика як складова системи управління діяльністю банку / О. М. Бартош // Фінансовий простір. – 2014. – № 4. – С. 19-24.
4. Белоглазова Г. Н. Банковское дело. Организация деятельности коммерческого банка / Г. Н. Белоглазова, Л. П. Кроливецкая. – М.: Издательство Юрайт, – 2018 с. – 645 с.
5. Бондарь А. П. Методы управления привлеченными ресурсами как элемент депозитной политики / А. П. Бондарь, Е. А. Ковбасюк // Научный вестник: финансы, банки, инвестиции. – 2014. – №2 – С. 89-92.
6. Бухадурова М. Н. Депозитная политика коммерческих банков во взаимоотношениях с населением. Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук. Специальность 08.00.10 – Финансы, денежное обращение и кредит. Москва 2012. – С. 211.
http://elib.fa.ru/avtoreferat/buhadurova_diss.pdf/download/buhadurova_diss.pdf
7. Васильева А. С. Особенности депозитной политики коммерческого банка в современных условиях / А. С. Васильева, Н. В. Никулина // Финансы и кредит. – 2011. – №40. – С. 42-52.
8. Виноградов, А. В. Основные модели построения системы гарантирования вкладов в мире / А. В. Виноградов // Деньги и кредит. – 2013. – № 6. – С. 62–67.
9. Герасименко Р. А. Депозитная политика банков и факторы, влияющие на ее формирование / Р. А. Герасименко, Е. И. Хорошева, В. В. Герасименко // Финансы, учет, банки. – 2011. – № 1(17). – С. 141-150.

10. Герасимович А. М. Аналіз банківської діяльності: гідручник / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. – К. :КНЕУ, 2010. – 599 с.

11. Дмитрієва О. А. Оптимізація депозитної діяльності комерційного банку / О. А. Дмитрієва // Фінанси України. – 2008. – №5 С.15-17.

12. Еш С. М. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи / С. М. Еш, К. О. Тютіна // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті : програма і матеріали 79-ї міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, (15–16 квітня 2013 р.). – К.: НУХТ, 2013. – Ч. 4. – С. 212–213. 45

13. Жарковская Е. П. Банковское дело: ученик для студентов вузов / Е. П. Жарковская. – М. : Омега-Л, 2008. – 480 с.

14. Каджаева М. Р. Банковские операции / М. Р. Каджаева. – М. : ИЦ «Академия», – 2018. – 464 с.

15. Калтырина А. В. Деятельность коммерческих банков: учебное пособие / под ред. А. В. Калтырина – Ростов на Дону: «Феникс», 2014. – 384 с.

16. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрями підвищення: монографія / В. В. Коваленко, К. Ф. Черкашина. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.

17. Коваленко М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів / М. О. Коваленко // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 2. – С. 39–44.

18. Коцовська, Р. Р. Банківські операції: навч. посіб. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. :Знання, 2010. – 390 с.

19. Курченко В.П. Депозитная политика банка в период финансового кризиса // Архитектоника финансового пространства и его интеграционные приоритеты: сб. трудов международной научно-практической конференции / ТНУ имени В.И. Вернадского. – Симферополь, 2012. – С. 176-181.

20. Кучеренко С. А. Депозитна політика банку та основні напрями її реформування / С. А. Кучеренко, Я. В. Лихочас // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 342-345.

21. Лавров Р.В. Депозитна політика банку в сучасних умовах / Р.В. Лавров // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2010. – № 4 (8). – С. 182-187.

22. Лаврушин О.И. Банковский менеджмент / О.И. Лаврушин. – М. : КНОРУС, 2018. – 554 с.

23. Мацкевич О.П. Управление депозитными ресурсами кредитных организаций / А.П. Бондарь, О.П. Мацкевич // Бюллетень науки и практики. – 2016. – №3. – С. 332-336.

24. Мельник, Т.В. Особливості депозитної політики банку в сучасних умовах: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра; спец.: 072 - фінанси, банківська справа та страхування / Т.В. Мельник; наук. керівник Л.Ю. Сисоєва - Суми: СумДУ, 2018. – 45 с.

25. Мороз А. М. Банківські операції: Підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 476 с.

26. Нагорний Ю. І. Проблеми системи страхування депозитів в Україні та шляхи їх подолання / Ю. І. Нагорний, І. Ю. Кисельова, Ю. М. Ведмідь // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 1 (13). – С. 205–210.

27. Олексенко М. В. Депозитна політика комерційних банків України на сучасному етапі / М. В. Олексенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – №4(16). – С. 166-169.

28. Олексенко М. В. Депозитна політика комерційних банків України на сучасному етапі / М. В. Олексенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 4 (16). – С. 166-171.

29. Паєта І. Ю. Депозитна політика банку: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістр: спец. 072 - фінанси, банківська справа та страхування / наук. кер. Є. К. Бондаренко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 61 с.

30. Пошнев Р. В. Депозитная политика банка: суть и значение в деятельности банковского учреждения // Формирование рыночных отношений. – 2007. – №11. – С. 121-125.

31. Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції: навч. посіб. та практ. Київ: Центр учбової літератури, – 2013. – 568 с

32. Про банки і банківську діяльність (із змінами та доповненнями): Закон України від 07.12.2000 № 2121 – III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. – Назва з екрану.

33. Про затвердження коефіцієнта покриття ліквідності : Постанова Правління НБУ №13 від 15.02.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_15022018_13. – Назва з екрану.

34. Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідності (LCR) : Рішення Правління НБУ № 101-рш від 15.02.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18>. – Назва з екрану.

35. Синяк А. А. Можливі напрями удосконалення депозитної політики комерційних банків України на сучасному етапі [Електронний ресурс] / А. А. Синяк. – Режим доступу : <http://www.masters.donntu.edu.ua/2013/iem/sinyak/library/article2.htm>

36. Тетерина В.С. Теоретические аспекты формирования депозитной политики банка // Вестник Науки и Творчества. – 2016. – №5. – С. 445–449.

37. Тихомирова Е.В. Банковское дело / Е.В. Тихомирова, Н.П. Радковская. – СПб. : Изд-во СПбГЭУ, - 2018. – 236 с.

38. Трансформація діяльності банків та небанківських кредитно-фінансових установ в умовах фінансової глобалізації: монографія / О.П. Бондар, У. Р. Байрам, К.А. Ягупова та інш.; За заг. редакцією О.П. Бондаря – Сімферополь: «Оджакъ», 2012. – 246 с.

39. Шульков С.А. Депозитная политика и ее роль в обеспечении устойчивости коммерческого банка /С.А.Шульков. – Саратов, 2001. – 178 с.

ДОДАТОК А

КЛАСИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ ДЕПОЗИТІВ

Таблиця А.1 – Класифікація банківських депозитів [31]

Ознака класифікації	Види депозитів
За економічним змістом	активні депозити (розміщені)
	пасивні депозити (залучені)
За строком користування	депозити до запитання (на вимогу)
	строкові депозити
За валютою, в якій номінований депозит	депозити в національній валюті
	депозити в іноземній валюті
За категоріями вкладників	депозити банків
	депозити за рахунок бюджетних коштів
	депозити юридичних осіб
	депозити фізичних осіб
За формою визначення власника	іменні депозити
	депозити на пред'явника
За резидентністю	депозити резидентів
	депозити нерезидентів
За цільовим призначенням	дохідні депозити
	гарантійні депозити
За способом юридичного оформлення зобов'язань за депозитом	оформлені угодою
	з наданням ощадної книжки
	з наданням депозитного сертифіката
За формою вилучення депозиту та нарахування процентів	безумовні (без попереднього повідомлення або з попереднім повідомленням)
	умовні (кошти можуть бути вилучені за настання певних обставин, обумовлених угодою)
За режимом функціонування	з правом поповнення
	без права поповнення
За методом нарахування процентів	депозити з фіксованою процентною ставкою
	депозити з плаваючою процентною ставкою
	депозити, за якими нараховуються «прості» проценти
	депозити, за якими нараховуються «складні» проценти
За терміном нарахування процентів	депозити зі щомісячним нарахуванням процентів
	депозити зі щоквартальним нарахуванням
	процентів депозити зі щорічним нарахуванням
	процентів «авансові депозити»

ДОДАТОК Б

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА БАНКУ»

Таблиця Б.1 – Підходи різних науковців щодо сутності депозитної політики банку

Автор	Визначення
Як стратегія та тактика	
Аванесова Н. Е. [1]	Депозитна політика – це стратегія і тактика формування ресурсної бази за допомогою залучення оптимального обсягу коштів через продаж депозитних продуктів задля підтримання вимог ліквідності, доходності й ризику та забезпечення конкурентних переваг банку.
Бартош О. М. [3]	Депозитна політика банку – це стратегія і тактика банку при його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом.
Коцовська Р. Р. [18]	Депозитна політика – це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації їх джерел.
Коваленко М. О. [17]	Депозитна політика банку - це комплекс стратегічних та тактичних дій банку, направлених на розширення обсягів депозитних ресурсів банку та зміни їх якісного складу за строками і обсягами
Як система заходів у контексті управління	
Каджаєва М. Р. [14]	Депозитна політика – це комплекс заходів, спрямованих на мобілізацію банками грошових коштів юридичних і фізичних осіб, у формі вкладів (депозитів) з метою їх подальшого взаємовигідного використання
Аленьтева Н. В. [2]	Депозитна політика – це система заходів, які спрямовані банком на залучення вільних грошових коштів фізичних і юридичних осіб на вигідній основі
Виноградов А. В. [8]	Депозитна політика – це сукупність заходів, які спрямовані на визначення форм та завдань банківської діяльності для формування банківського ресурсу, його планування і регулювання.
Герасименко Р. А. [9]	Депозитна політика – це банківська політика щодо залучення грошових коштів і вкладників у депозити та ефективне управління процесом залучення цих коштів.
Дмитрієва О. А. [11]	Депозитна політика виступає складовою банківського менеджменту, це комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів.
Еш С. М. [12]	Депозитна політика банку – система заходів банку із формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази.

Продовження таблиці Б.1

Автор	Визначення
Жарківська Є. П. [13]	Депозитна політика – це система заходів, спрямованих банком на залучення вільних грошових ресурсів підприємств та домогосподарств, з метою наступного їх розміщення на взаємовигідних засадах.
Калтирін А. В. [15]	Депозитна політика – це комплекс заходів, які спрямовані на мобілізацію банком грошових коштів юридичних та фізичних осіб у формі вкладу (депозиту).
Олексенко М. В. [27]	Депозитна політика комерційного банку – це комплекс заходів з формування депозитного портфеля, а також багатоманітні форми та методи щодо реалізації на ринку депозитних вкладів
Синяк А. А. [35]	Депозитна політика – це механізм реалізації інтересів усіх суб'єктів депозитного ринку, спрямований на оптимізацію витрат щодо залучення коштів на депозитному ринку за умови їх ефективного використання.
Як елемент процесу управління у широкому та вузькому аспектах	
Лаврушин О. І. [22]	У широкому розумінні – це діяльність банків, щодо залучення коштів вкладників та різного роду кредиторів, а також визначення (регулювання) відповідної комбінації джерел коштів. Розглядаючи у вузькому розумінні дане поняття – це заходи спрямовані на задоволення потреб банківських установ у ліквідності за допомогою використання активного пошуку і залучення коштів, в тому числі й позикових
Шульков С. А. [39]	У широкому розумінні – це стратегія і тактика банку пов'язана зі здійсненням ним діяльності щодо залучення фінансових ресурсів на зворотній основі, організації та управління депозитним процесом. У вузькому розумінні – це стратегія та тактика банку в частині організації депозитного процесу, спрямована на визначення цілей, завдань, змісту банківської діяльності по формуванню залучених ресурсів, їх плануванню та регулюванню
Мороз А. М. та інші [25]	У широкому розумінні, депозитна політика – це стратегія та тактика банків при здійсненні ними діяльності щодо залучення фінансових ресурсів, з метою повернення та при організації й управління депозитним процесом. У вузькому розумінні – це стратегія і тактика банків в аспекті організації депозитного процесу.

ДОДАТОК В

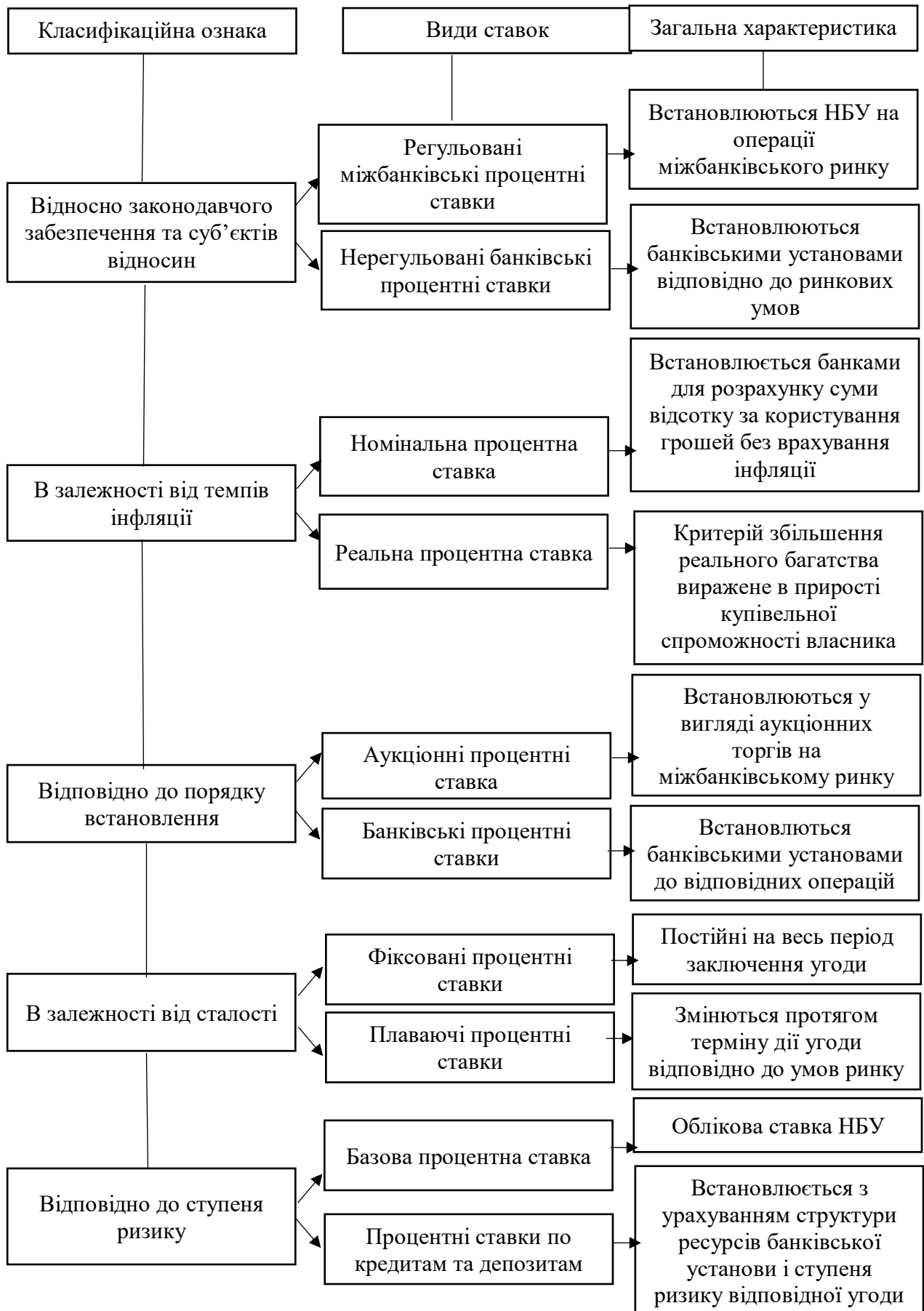

Рисунок В.1 – Класифікація відсоткових ставок

ДОДАТОК Г
ЗВІТНІСТЬ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» ЗА 2014-2020 РР.

Таблиця Г.1 – Баланс ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2020 рр.

Стаття	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	14447	29184	30159	25296	27360	45894	49911
Заборгованість банків	13321	3365	2410	4516	-	27118	25059
Кредити та аванси клієнтам	159173	189314	43583	38335	50140	59544	55021
Вбудовані похідні фінансові активи	19978	30673	27044	34336	-		
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	981	1734	64409	90354	-		
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	142	216	-	36322	-		
Передоплата з поточного податку на прибуток	142	98	181	184	184	2257	6680
Інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства	435	435	433	30	30	155	30
Інвестиційна нерухомість			691	3648	3340	3379	2933
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	3003	2857	3956	3326	3793	4764	5894
Інші фінансові активи	797	238	2639	2940	2743	2210	3448
Інші активи	148	306	9585	8815	8899	9285	8900
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		6	8782	7069	1361	1244	1228
Необоротні активи, утримувані для продажу	246	191	-	117	117	-	-
Усього активів	212813	258611	179761	253675	278048	309723	382525
Заборгованість перед НБУ	18357	27079	18047	12394	9817	7721	-
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	3433	4626	2667	234	195	201	2
Кошти клієнтів	140680	177974	180656	212167	231055	240621	312708
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	8111	9271	2	2	2		

Продовження таблиці Г.1

Стаття	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	10047	-					
Поточне зобов'язання з податку на прибуток	7	-					
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	737	933	138	150	136	121	146
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	1834	2169	1932	1688	3132	3260	12082
Субординований борг	5110	9047	122	129	-	-	
Усього зобов'язань	188316	231101	206109	230056	246584	255194	329700
Акціонерний капітал	18101	21257	50695	206060	206060	206060	206060
Емісійний дохід	20	23	23	23	23	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	1000	-	111591	-	-		
Резерв переоцінки приміщень	523	506	805	769	687	614	689
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	805	1421	521	-479	-3303	-1274	-2937
Загальні резерви та інші фонди	1445	1448	1619	6211	6211	6850	8481
(Накопичений дефіцит)/Нерозподілений прибуток	2603	2855	-201536	-201139	-190388	-169918	-171665
Всього капіталу	24497	27510	-26348	23619	31464	54529	52825

Таблиця Г.2 – Звіт про фінансові результати ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2014-2020 рр.

Стаття	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Процентні доходи	25556	30640	31358	24485	30754	33841	33563
Процентні витрати	-18295	-27861	-29364	-18374	-14002	-14174	-11961
Чистий процентний дохід	7261	2448	1994	6111	16752	19667	21602
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	-4631	-6070	-154617	-7379	-6089	-4	-1771

Продовження таблиці Г.2

Стаття	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	2630	-3622	-152623	-1268	10663	19663	19831
Доходи за виплатами та комісійними	4390	6991	10365	13211	19590	24575	27649
Витрати за виплатами та комісійними	-1043	-1640	-2205	-3017	-4402	-6386	-8888
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	6723	6517	-23955	3491	-		
Збитки мінус прибутки від операцій з іноземною валютою	400	-1324	-4266	1084	1983	2589	3103
Збитки мінус прибутки від переоцінки іноземної валюти	-4202	-1615	-1615	-2501	1145	6510	-7460
Інші операційні доходи	229	247	1474				
Інші (збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки	37	-291					
Прибуток від вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії	192	187	630	-99	-		
Адміністративні та інші операційні витрати	-9402	-8420	-9906	-12194	-13988	-14815	-18006
Прибуток (збиток) до оподаткування	-46	390	-176814	397	12789	32609	24296
Доходи/(витрати) з податку на прибуток	94	-152	576	-19	9	-	6
Чистий (збиток)/прибуток за рік	48	238	-176238	378	12798	32609	24302
Інші сукупні доходи (збитки)	636	616	-611	-1016	-1872	2037	-1649
Всього сукупного (збитку)/доходу за період	684	854	-176849	-638	10924	34583	22753

Продовження таблиці Г.2

Стаття	Рік						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Базисний та скоригований (збиток)/дохід на акцію щодо прибутку, який належить власниками Банку (у гривнях на акцію)	0,74	3,37	-2230,9	-0,9	17,39	44,31	-

ДОДАТОК Д
ПРОЦЕНТНІ СТАВКИ ПО ДЕПОЗИТАМ ТА КРЕДИТАМ ДЛЯ
ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Таблиця Д.1 – Актуальні депозитні програми для фізичних осіб ПАТ КБ «Приватбанк» станом на 01.06.2021 р.

Назва	Поповнення	Виплата відсотків	Строк, міс.	Ставка, річних, %	
				без дострокового розторгнення	із достроковим розторгненням
Стандарт	Так	Щомісячно	18,24	7	-
			9-12	7,5	6
			6-8	7	5,5
			3-5	6	4,5
			1,2	-	4
Джуниор (накопичення на користь дитини)	Так	Щорічно в кінці строку, з капіталізацією	12	-	7
Приват-вклад (зняття всієї суми або частини вкладу без комісії та зниження ставки)	Так	Щомісячно	21	-	4
Послуга накопичення «Скарбничка» - можливість автоматично накопичувати кошти	Так	При поверненні	12	-	7

Таблиця Д.2 – Актуальні кредитні програми для фізичних осіб ПАТ КБ «Приватбанк» станом на 01.06.2021 р.

Назва	Максимальна сума	Відсоткова ставка	Строк	Реальна річна ставка відсотка	Мінімальна сума першого взносу
Оплата частинами	100000	0,01 % в місяць	до 24 місяців	0,24 %	12 грн
Миттєва розстрочка	100000	2,9 % в місяць	до 24 місяців	84,04 %	20,70 грн

Продовження таблиці А.2

Назва	Максимальна сума	Відсоткова ставка	Строк	Реальна річна ставка відсотка	Мінімальна сума першого взносу
Миттєва розстрочка. Кредит готівкою	25000	2,9 % в місяць	10 і 20 місяців	77,32 %	0
Авто кредитування	3000000	від 0,01% до 8,9% річних	до 7 років	відсоткова ставка + одноразова комісія 1,99 % + комісія 2,5 % перші 24 міс. та 1,5 % з 25 місяця	20 % від вартості авто
Авто в розстрочку	1500000	На нові авто – від 0,01 % до 12,8 %; на авто з пробігом – від 12,6 % до 19,1 %	до 7 років	відсоткова ставка + одноразова комісія 1,5 %	10 % від вартості авто
Кредит на придбання житла	8000000	Нова нерухомість – 12 % в перший рік, UIRD* 12M + 4% – в наступні періоди	до 20 років	-	від 25 % від вартості
		Вторинний ринок – 12 % в перший рік, UIRD* 12M + 4% – в наступні періоди			
		Банківська нерухомість – 12 % в перший рік, UIRD* 12M – в наступні періоди			